

1.

Verna Kaunisto-Feodorow

Musiikkipedagogin metataidot

työuran kannustimena

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Musiikki, ylempi AMK

Musiikin tutkinto-ohjelma

Opinnäytetyö

30.4.2016

Tekijä(t) Otsikko	Verna Kaunisto-Feodorow Musiikkipedagogin metataidot työelämän kannustimena
Sivumäärä Aika	51 sivua + 5 liitettä 30.4..2016
Tutkinto	Musiikki, ylempi AMK
Tutkinto-ohjelma	Musiikin tutkinto-ohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Musiikkipedagogi, ylempi AMK
Ohjaaja(t)	MuT, Leena Unkari-Virtanen
<p>Kehittämistyössäni tarkastellaan musiikkipedagogin toimenkuvaa ammattivaatimuksiltaan monipuolistuvassa maailmassa.</p> <p>Kehittämistyöni tavoitteena on auttaa työllistymiskysymyksiä pohtivaa musiikkipedagogia huomaamaan, kuinka omia vahvuuksiaan voi hyödyntää. Haen kehittämistyölläni vastausta siihen, mikä vuoksi musiikkipedagogille voi olla hyödyllistä laajentaa pedagogista toimintakenttäänsä. Reflektoin, miten hyödyntää omaa hiljaista tietoaan työelämässä kehittymisen tukena. Rohkaisua vahvuuksien löytämiselle tarkastellaan muun muassa sivuten positiivista psykologiaa.</p> <p>Reflektoin narratiivisesti, kuinka perinteisen muusikon uran sijaan oma muusikkouden tieni on kulkenut verrattain yksilönteisistä viulistin urasta pedagogiikan kautta sosiaali- ja terveysalojen rajapinnalle ja sitä kautta edelleen järjestö- ja hankemaailmaan ja kansainvälisiin toimintaympäristöihin. Esimerkkinä metataitoja vaativasta toimintaympäristöstä kerron työstäni hankkeissa, joissa yhdistellään kulttuurisen osaamisen ja sosiaali- ja terveysalojen osaamista.</p> <p>Työni keskeinen käsite on metataidot. Kartoittaakseni näkemyksiä musiikkipedagogille hyödyllisistä metataidoista lähetin sähköpostikyselyn aihetta eri tavoin sivuaville ammattilaisille ja asiantuntijoille. Sain heiltä sekä uusia, että omien kokemusteni kanssa yhteneviä näkemyksiä muusikoiden ja musiikkipedagogien yönkuvan mahdollisuuksista ja työssä tarvittavista metataidoista. Kyselystä käy ilmi, että musiikkipedagogin alaan kohdistuu suuria monipuolisuuden odotuksia.</p> <p>Johtopäätöksenä esittelen, kuinka omien vahvuuksien tunnistaminen, tietoinen käyttöönotto ja kehittäminen voivat olla työnsaannin uusi mahdollisuus. Monipuolisella osaamisella varustettu musiikkipedagogi näyttäisi soveltuvan hyvinkin monenlaisiin työtehtäviin.</p>	
Avainsanat	Metataidot, positiivinen psykologia, työllistyminen, kulttuurinen rajapintatoiminta

Author(s) Title	Verna Kaunisto-Feodorow The meta skills of a music pedagogy in the future's fields of action
Number of Pages Date	51 pages + 5 appendices 30 April 2016
Degree	Master of music
Degree Programme	Music
Specialisation option	Music Pedagogy
Instructor(s)	Leena Unkari-Virtanen, DMus
<p>My development project discusses the job description of a music pedagogue in the world where the professional needs are expanding. The aim of my project is to help music pedagogues struggling with employment issues to exploit their full potential. I define the reasons, why it might be useful for a music pedagogue to expand their professional field of action. I also suggest how to exploit one's tacit knowledge to support the development of working life. Encouragement for finding one's strength is sought through, for example, positive psychology.</p> <p>I reflect on my own career path, which is not a traditional career of a performing musician. Starting from the rather one-dimensional job description of a violinist, I moved on to teaching and then to a crossover field between arts and social and health care, the third sector, projects and international operating environments.</p> <p>The key concept of my work are the meta skills. I conducted a survey with professionals and experts to find out their view on the potential job prospects by exploiting the meta skills of music pedagogues.</p> <p>The main finding of the survey was that there is a multitude of expectations for the job description of music pedagogues in the future. As a conclusion, I suggest that recognizing one's strengths, conscious use and development could increase the possibilities for finding employment. A music pedagogue equipped with a comprehensive skill set appears to be suitable to a variety of jobs.</p>	
Keywords	Key words: Music pedagogue, meta skills, positive psychology, employment, interdisciplinary profession

Sisällys

1	Johdanto - miksi tämä aihe	1
2	Kehittämistehtävä	3
2.1	Tavoite	3
2.2	Aineistosta ja rakenteesta	4
2.3	Metataidot omassa elämässäni	6
2.3.1	Oma polkuni	6
2.3.2	Sähköpostikyselyt	6
2.4	Omat kokemukset kehittämistyön osana	7
3	Musiikkipedagogin osaaminen, työkuva ja työllistyminen	7
3.1	Musiikkipedagogin toimenkuva TE -toimiston ammattinetin kuvauksen mukaan	7
3.2	Valmistuvien työllisyysaste	9
3.3	Musiikkipedagogisen toiminnan hyödyistä eri ikäisille	10
4	Ihmisen rohkeudesta etsiä uutta	11
4.1	Sisäinen motivaatio ja itseohjaavuus	11
4.1.1	Positiivinen psykologia ja työn tuunaaminen onnellisen työuran tukena	12
4.1.2	Työn imu ja kutsumus urasuunnittelun osana	13
4.2	Elämäntehtävä ja Ikigai	13
5	Metataidot	14
5.1	Mitä ne ovat?	14
5.1.1	Kompetenssi ja metataidot	15
5.1.2	Esimerkki metataitoja kehittävästä yhteistyöstä koulutuksessa	16
6	Sähköpostikysely	16
6.1	Kuinka sähköpostikysely toteutettiin	17
6.2	Vastausten käsittely ja tulokset	18
6.3	Vastausten käsittely Viitalan oppimispyramidiin heijastaen	18
6.4	Vastaajien omat metataidot	20
6.5	Muut henkilökohtaiset ominaisuudet	21

6.6	Organisaatio-osaamiseen liittyviä metataitoja	21
6.7	Muuta taito-osaamista löytyi muun muassa seuraavista aiheista:	23
6.8	Vastaus joka tuli pyytämättä	24
6.9	Musiikkipedagogin tulevaisuuden työt	24
6.10	Musiikkipedagogeilla tulevaisuudessa nähtäviä metataitoja	26
6.11	Päätelmäni kyselyn tuloksista	28
7	Metataidot hanke- ja projektityössä	28
	7.1.1 TAKUULLA- hankkeet ja metataidot	30
	7.1.2 Terveyttä kulttuurista - verkosto ja Taikusydän- hanke kulttuurisen rajapintatoiminnan esimerkkeinä	33
	7.1.3 Taikusydän metataitojen kulttuurisen kontekstin ohjaajana	34
7.2	Esimerkki tämän hetken metataitoja vaativista, työllistävistä hankkeista	35
8	Hankemaaailman mahdollisuudet	36
	8.1 Hankkeet toimintaympäristönä	36
	8.2 Omia kokemuksia hankekumppaneiden löytymisen edellytyksistä	37
9	Esimerkkejä omista toimenkuvista, ”uutta suuntaa etsimässä”	39
	9.1 Esimerkkejä omista toimenkuvista, Case Tempo	43
	9.2 Kohti Tempo-orkesteritoimintaa	43
10	Lopuksi	44

”Kukaan ei pysty ratkaisemaan tulevaisuuden ongelmia yksin. Viheliäisten ongelmien ratkaiseminen vaatii yhteistyötä ja eri alalta ponnistavien ihmisten kohtaamista. Näihin haasteisiin vastataan kehittämällä uutta ja parantamalla vanhaa, eli synnyttämällä innovaatioita.” (Nieminen 2016)

1 Johdanto - miksi tämä aihe

Pyrin kehittämistyössäni selvittämään millä tavalla musiikkipedagogin taitoja voitaisiin kehittää tulevaisuuden tarpeisiin. Aiemmin selkeät ammattiopintokokonaisuudet ovat valmistaneet kohti selkeitä toimenkuvia. Ammattikoulun kulttuurialalta valmistuttiin kulttuurialalle ja sosiaalialalta sosiaalialalle. Kirjoitan opinnäytetyötäni aikana, jolloin toimenkuvien hajoaminen tapahtuu yhtäaikaaisesti opintokokonaisuuksien hajaantumisen kanssa. Useita eri toimialoja koskeva nykyhetken ilmiö on raja-aitojen hälveneminen. Eduskunnan tulevaisuusvaliokunta selvitti, että kansainvälisen suuntauksen mukaan myös Suomessa uusia työpaikkoja syntyy nyt luovuutta ja asiakaspalveluja vaativille aloille (Martela, Jarenko 2014). Toisinaan näyttää jopa siltä, että työt ohjaavat oppikokonaisuuksia. Näin on käynyt paitsi minun itseni, myös minua ympäröivien kollegojen kohdalla.

Kuvailen rönsyilevää polkuani fraktaalikuvion avulla ja omien metapolkujeni kartassa. Polku on kulkenut erilaisien vaiheiden kautta vastavalmistuneesta musiikkipedagogista Tempo-orkestereiden ohjaajaksi ja siitä eteenpäin (luku 9) on esimerkki metataitoja vaativasta toiminnasta, johon sisältyy monenlaisia muitakin töitä kuin musiikin opettamista. Tempo-orkesterien ohjaaminen on ollut mahdollista jo muutaman vuoden ajan myös Metropolian AMK - opiskelijoille.

”*Opas oppimisen psykologiaan*” mukaan oppiminen on muuttumista. Opiskelijan akateeminen ura sisältää useita siirtymävaiheita, joissa opiskelijan on kehitettävä toimintatapojaan selvittääkseen oppimisen kasvavista vaatimuksista (Lonka, 1997).. Kulkemani polun varrella muusikosta musiikkipedagogiksi ja eteenpäin uusiksi kokonaisuuksiksi soveltaen olen sekä oppinut että muuttunut. Muutoksen alla näyttäisi olevan koko musiikkipedagogiikan toimintaympäristö.

Tulevaisuus on nähtävillä tulevaisuussignaalien kautta (Turun yliopisto). Ajan hengessä näkyy ja tuntuu voimakkaasti muutospaineita ”laatikkoajattelusta” kohti niin kutsuttua

metatoimintaa. Kotimaisten kielten kielitoimiston mukaan laatikkoajattelu on mukaan pitäytymistä tutuissa toiminta- ja ajattelutavoissa: Jotta luovat ideat pääsisivät esiin, pitää ensin tulla ”ulos laatikosta” (kotimaisten kielten keskus). Metatoiminta puolestaan vaatii metataitoja. Metataidoilla tarkoitan ammattialasta riippumattomia, mutta omaa ammatillisuutta hyödyntäviä taitoja.

Elinkeinoelämän keskusliiton koordinoiman osaamis- ja työvoimatarpeiden ennakoitinhankkeen loppuraportin mukaan luovuus merkitsee mahdollisuusajattelua sekä vaihtoehtoihin toimintatapoihin tarttumista. Yhä useampi työ irtautuu rutiineista. Työtehtävät eivät ole tarkasti määriteltyjä. Päämäärä tiedetään, mutta tavoitteeseen pääsemiseksi ei ole tarkkoja nuotteja (EK 2011). Pohdin opinnäytetyössäni, kuinka metataitojen käyttö työelämässä voisi rikastuttaa musiikkipedagogin toimenkuvaa. Olen kysynyt sähköpostikyselyllä eri alojen asiantuntijoilta, minkälaisia ominaisuuksia musiikkipedagogi voisi hyödyntää. Myös musiikkipedagogiikan soveltava käyttöönotto hankemaailmassa voi olla kiehtova vaihtoehto yksityisyrittäjyyden ja ”perinteisten” muusikon- ja musiikkipedagogin toimenkuvien rinnalle.

Vuonna 2012 valtioneuvoston hyväksymän koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman mukaan ammattikorkeakoulujen koulutustarjonnan vähentämistarvetta on erityisesti kulttuurialalla. Vuonna 2013 Opetus- ja kulttuuriministeriö perusteli vähennyspaikkoja muun muassa sillä, että koska alalta ei ole suurta poistumaa, työttömyys vaikuttaa olevan yleisempää kuin muilla aloilla. Myös koulutusmäärät ovat olleet tarpeeseen nähden ylimitoitettuja useiden vuosien ajan (OKM 2013).

Musiikkialan työelämässä tapahtuvia muutoksia tutkittiin ja perinteisiä aloituspaikkoja ehdotettiin vähennettäväksi. Samoihin aikoihin käynnistettiin politiikkaohjelman osana poikihallinnollisen taiteen ja kulttuurin terveys ja hyvinvointivaikutusten selvitystyö. Selvitystyöhön sisältyi ehdotus Taiteesta ja kulttuurista hyvinvointia -toimintaohjelman starttaamisesta vuosiksi 2010- 2014. Selvityshenkilö esitti ohjelmalle yhteensä 18 toimenpideehdotusta, joiden avulla voitaisiin edistää kansalaisten terveyttä ja hyvinvointia juuri taiteen ja kulttuurin keinoin. Selvityksessä todettiin, kuinka taide- ja kulttuurilähtöisellä ajattelulla syntyy uudenlaista toimintakulttuuria ja yhteiskehittämisen malleja kaikille eri toimialoille. Musiikin opetus on oleellinen osa tämän suuntaista toimintaa (Liikanen, 2010.)

”Luova osaaminen on organisaatioiden ja työelämän menestystekijä tulevaisuudessa” (Liikanen 2010).

Valmistuttuani musiikkipedagogiksi vuonna 2011 musiikkipedagogin työpaikkoja ei juurikaan ollut. Työllistyminen ei ole varsinaisesti helppoa tänäkään päivänä. Työvoimatoimiston sivuilla on kirjoitushetkellä, 28.4.2016 valtakunnallisesti avoimena 17982 työpaikkaa. Niistä hakusanalla ”musiikkipedagogi” löytyi neljä avointa paikkaa:

- Lahdessa haetaan laulupedagogia vaikeasti vammaisten musiikki- ja toimintakerhon ohjaaja
- Turussa haetaan oppisopimuksella edistynyttä laulupedagogia, jolla on pianonsoittotaitoa. Kuoron- tai bändinohjaustaidot katsotaan eduksi samoin muiden instrumenttien opetuskokemus. Hakijan on oltava itsenäinen yrittäjä tai hänelle voidaan maksaa työkorvausta.
- Seinäjoelle haetaan musiikkipedagogi/piano tai muusikko, pop/jazz/rytmimusiikin opettajaa, jolla on taito opettaa useita instrumentteja. Häneltä toivotaan myös valmiutta musiikin perusteiden, musiikkiteknologian ja yhteismusisoinnin opettamiseen. Myös kokemusta, autoa ja ajokorttia tarvitaan.
- Helsinkiin haetaan lastentarhaopettajan, sosiaalikasvattajan tai kasvatustieteiden kandin pätevyydellä varustettua henkilöä, jolla on musiikkitaustaa.

Kuten ylläolevista esimerkeistä voi päätellä, musiikkipedagogin taidoilla varustetulle on tarjota monenmoisia hyötyjä monella alalla. Joutavuutta jokainen esimerkkihakemus kuitenkin musiikkipedagogeilta vaatii. Kehittämishankkeeni hakee vastausta kysymykseen, mitä metataidot musiikkipedagogin kannalta voisivat olla?

2 Kehittämistehtävä

2.1 Tavoite

Kehittämistehtäväni tavoite on nostaa esiin metataitoja musiikkipedagogin työllistymisen tukena. Metataitoja voidaan hyödyntää esimerkiksi erilaisissa hankkeissa, joista lisää tuonnanpana. Tavoitteenani on myös rohkaista työllistymisen tai ammatillisen kehittämisen kanssa painiskeleviä näkemään työuransa mahdollisuutena, johon haetaan lisäpotkua omista kiinnostuksen kohteista. Kerron esimerkkinä luvussa 9, kuinka olen itse luovunut metataitojen avulla eteenpäin. Opinnäytteeni kohderyhmä on työllistymisensä kanssa painiskelevat ja/tai urallaan aloittavat musiikkipedagogit. Nykyajan työelämä suosii mahdollisimman laaja-alaisia moniosaajia. Omien metavahvuuksien hyödyntäminen näyttäisi olevan ensimmäinen askel kohti moniosaajien uusia, luovuutta vaativia työpaikkoja.

Omien metataitojen löytymiseen liittyen haen vastauksia mm. seuraaviin kysymyksiin:

- Mitä metataidot musiikkipedagogin kannalta voisivat olla?
- Minkälaisia voisivat olla tulevaisuuden visiot musiikkipedagogin toimenkuvasta?
- Mitä merkitsee rohkeus etsiä uutta?
- Mitä merkitsee osaamisen kehittäminen?

Koska olemme kaikki erilaisia, ovat myös metataitojen yhdistelmät kaikilla omanlaisiaan. Valtionvarainministeriön Arvot arkeen- työryhmämuistion mukaan arvo on tärkeänä pidetty asia tai päämäärä, jotka vaikuttavat siihen, mihin pyrimme. Selvityksen mukaan hyvät arvot ohjaavat käyttäytymistä omalla voimallaan. Hyvät arvot myös antavat yksilön ja työyhteisön ammattitoiminnalle suunnan. (Äijälä, 2004). Kehittämistyössäni näen metataidot musiikkipedagogin tulevaisuuden työn voimavarana.

Alati kehittyvä laaja hanketyön verkosto on hedelmällinen maaperä hyödyntää metataitoja, perinteisen musiikkipedagogin toimenkuvan ja varsinaisen yrittäjyyden rinnalla. Lisää näistä kerrotaan TAKUULLA-hankkeiden, VOIMALAN ja Taikusydän-hankkeen esittelyn yhteydessä. Sopivan osaamisen avulla työnhakija voi olla valmis hyvinkin moninaiisiin tehtäviin.

Kulttuuri voidaan nähdä tasavertaisena hyvinvointia edistävänä palveluna sosiaali- ja terveystieteiden rinnalla.

”Taiteen voima tulee ennen kaikkea siitä, ettei sillä ole omistajuutta” (Randell, 2016).

2.2 Aineistosta ja rakenteesta

Aineistoni koostuu kolmesta kokonaisuudesta. Myös työni rakenne on nähtävissä kolmi-osaisena. Alkuun sisältyy työllisyyden nykyhetken kartoitusta ja vahvuuksien kartoitusta. Keskiosaan sisältyy metataitojen kuvailua ja kyselyiden käsittelyä. Lopuksi seuraa vielä metataitojen soveltamista hankkeissa ja omassa elämässäni.

1. Ensisijaisena aineistona olen käyttänyt musiikkipedagogien kanssa toimivien asiantuntijoiden sähköpostikyselyä. Kyselyn tulokset esittelen luvussa 6.

2. Luvussa 7 erilaiset musiikkipedagogiikkaa ja kulttuurialaa koskevat hankkeet ovat esimerkkejäni metataitoja vaativista, musiikkipedagogiikkaa soveltavista töistä. Hankemaa-

ilman mahdollisuuksia käyn tarkemmin läpi luvussa 8. Luvussa 9 isäksi esittelen esimerkkejä omasta työurastani, josta käy ilmi, minkälaisia metataitoja olen käyttänyt omassa elämässäni viimeisen viiden vuoden aikana.

3. Olen kartoittanut musiikkipedagogin tämänhetkisen työkuva kuvailua ja työpaikkojen määrää Työ- ja elinkeinotoimiston sivujen avulla. Ammattinettisivustossa kuvaillaan musiikkipedagogin perinteistä työllistymisympäristöä (luku 3.1).

4. Oman tarinani kuvailusta käyvät ilmi omakohtaiset kokemukset työtä hakevana, vastavalmistuneena musiikkipedagogina. Kokemukseni saivat minut valitsemaan juuri metataidot kehittämistyöni aiheeksi. Toimintatapani on ollut vahvasti intuition tukeutuva. Tämän vuoksi haasteena kehittämistyölleni on ollut toisinaan ulkopuolisiin lähteisiin tukeutuminen

5. Aineistona on lisäksi joukko erilaisia kirjallisia lähteitä, nettiartikkeleita ja julkaisuja, joiden tiedot löytyvät kohdasta lähteet.

”Tavoitteen saavuttamiseksi on tärkeä etsiä ratkaisuja pitkällä aikavälillä ja miettiä eteneminen konkreettisten välitavoitteiden kautta kohti päätavoitetta” (Rissanen 2013). Kehittämistyössäni pitkän aikavälin tavoite on musiikkipedagogien työllistyminen tulevaisuudessa. Miettiessäni, miten kurkottaa tulevaisuuteen näin abstraktin asian kanssa, päädyin ajatukseen sellaisten tahojen haastattelusta, joilla uskon olevan näkemystä aiheesta. Koska halusin vastaukset kaikilta kyselyyn osallistujilta tarkasti samoihin kysymyksiin, päädyin kirjalliseen kyselyyn, jonka lähetin sähköpostitse. Haastattelu muodostui kolme kysymystä sisältäväksi sähköpostikyselyksi.

Konkreettinen välitavoitteeni on, että työllistymistään pohtiva musiikkipedagogi löytäisi kyselyn vastauksista sellaisia metataitoja, jotka sopivat tai joita voisi soveltaa hänen omaan työhönsä. Kysymyksistä kertyi valtava määrä vastauksia, jotka jaottelin omiksi luvuikseen.

Olen kehittänyt aihetta kertomalla tämänhetkisestä työtilanteesta vallalla olevan tilanteen valossa. Työtä hakevat joutuvat kääntymään Työvoimatoimiston puoleen jo saadakseen työttömyyskorvausta. Tämän vuoksi TE - toimiston näkemys musiikkipedagogin työhön ja työllistymiseen on hyvä olla mukana.

Olen hakenut tukea metataitojen käytölle myös musiikkipedagogin hyvinvointinäkökulmasta. Luvussa 4, ”Ihmisen rohkeudesta etsiä uutta”, kuvaillaan kuinka metataitojen käyttö ei ole pelkästään työnsaantia edesauttavaa, vaan myös kannattavaa siksi, jotta oma työura tuntuisi sisällöltään mielekkäältä.

2.3 Metataidot omassa elämässäni

Narratiivinen kertomus koostuu tyypillisesti tilanteesta, henkilöstä ja juonesta. Juoni (omakohtaiset kokemukseni) on keskeinen elementti, sillä se sitoo yhteen tapahtumaketjun: tapahtumilla on ketjussa syynsä ja vaikutuksensa. Ketjussa on alkutilanne, sekä tapahtuma tai toiminta, joka tuottaa jonkun toisenlaisen asiatilan (Löytönen).

Narratiivinen tutkimus on Hännisen mukaan tyypillisimmin ensimmäisessä persoonassa kerrottu tarina. Narratiivi merkitsee tarinaa tai kertomusta (Hänninen, 2009). Olen pitänyt mukana työssä omakohtaisen eli narratiivisen lähestymisen sen vuoksi, että aiheen käsittely olisi lukijalle ymmärrettävä. Tämä auttaa myös näkemään metataitojen merkityksen eletyssä elämässä. Juonenkulusta poimitaan Hännisen mukaan olennaiset seikat (Hänninen 2009).

2.3.1 Oma polkuni

Oma polkuni on rönsyillyt vastavalmistuneen musiikkipedagogin lähtöpisteestä moneen suuntaan. Polkuni rönsyineen on myös kuvallisesti havainnollistettu kuviossa 5. Hankemaailman kuvailut eri tavoista soveltaa musiikkipedagogin työtä sekä omat kokemukseni ovat olleet kehittämistyökaluja konkreettisina esimerkkeinä. Hankemaailman kuvailut ovat työssäni mukana niin ikään koska minulla on ollut niihin omakohtainen kosketus, joka näkyy myös kuviossa 5.

2.3.2 Sähköpostikyselyt

Sähköpostikyselyiltä olen hakenut ulkopuolista näkemystä siihen, millaista osaamista eri alojen asiantuntijoiden mukaan kannattaa hankkia, jotta alati monipuolistuvissa ammatikuvissa pysytään kehityksen mukana. Olen haastatellut sellaisia asiantuntijoita, joiden olen katsonut toimivan aktiivisesti sosiaali- ja terveysalojen ja kulttuurin yhteistyön puitteissa. Kysymykset keskittyvät metataitojen hyödyntämiseen työllistymisen osana

Kyselyn tavoite on, että lukija voisi vastauksissa kuvatuista ominaisuuksista ja taidoista löytää omasta itsestä sellaisia osa-alueita, joiden avulla laajentaa mahdollisuuksien mukaan omaa musiikkipedagogista toimintaa. Tutkivan kehittämisen menetelmänä olen analysoinut kyselyn Viitalan osaamispyramidiin heijastaen. Osaamispyramidissa oma ammattialaosaaminen jaotellaan erilaisia ominaisuuksia painottaen. (Viitala 2005,116) Olen jaotellut kysymysten vastaukset tarkastelun kautta ominaisuuksiksi.

2.4 Omat kokemukset kehittämistyön osana

Olen esitellyt omia metataitoihin liittyviä kokemuksia viimeisen viiden vuoden ajalta osaksi kehittämistyötä. Olen jakanut omaa uraani koskevat kohdat kahteen osioon, ”*Esi-merkkejä omista toimenkuvista*” ja ”*Case: Tempo-toiminta*,”. Ensimmäinen osa kertoo ajasta, jolloin tulin käyttäneeksi metataitoja löytääkseni työtä joka vastaisi omia taipumuksiani. Toisessa osassa kuvailen metataitojen käyttämistä sellaisessa toimintaympäristössä, jonka koin enemmän omakseni ja jossa pääsin kokemaan työn imua.

Olen ollut mukana Terveyttä kulttuurista- yhdistyksen hallituksessa, Terveyttä kulttuurissa- yhdistyksen toiminnan kautta olen päässyt tutustumaan erilaisiin tällä hetkellä vaikuttaviin hankkeisiin, jotka työllistävät metataitoja vaativaa musiikkipedagogista osaamista: Takuulla- hanke, VOIMALA- hankkeet ja Taikusydän- hanke. Tätä kautta tutustuin myös tutkimushanke Artsequal´iin, joka tutkii uusia toimintaympäristöjä, joissa tarvitaan metataitoja. Hanke on meneillään taideyliopistossa vuosina 2015-2017.

3 Musiikkipedagogin osaaminen, työkuva ja työllistyminen

”...Oman työllistymisen kannalta on hyvä olla avoin myös työelämän muutoksille. Taiteilijoita ja opettajia tarvitaan tulevaisuudessakin, mutta uskon, että musiikkiopettajat ottavat tulevaisuudessa yhä enemmän yhteiskunnallista vastuuta. Tämä tulee näkymään uudistuvana koulutuksena ja työelämänä” (Mäkinen, Takuulla- hankeinfo.)

3.1 Musiikkipedagogin toimenkuva TE -toimiston ammattinetin kuvauksen mukaan

Tässä luvussa kerron, miltä musiikkipedagogin toimenkuva sisältää työ- ja elinkeinotoimiston näkökulmasta. Ammattinetti on työ -ja elinkeinotoimiston verkkopalvelu, joka tarjoaa tietoa ammattiteistä ja eri aloista. Ammattinettistä löytyy ammattialojen ja ammattien

kuvauksia, eri ammateissa toimivien ihmisten haastatteluja ja uratarinoita sekä työelämään liittyviä artikkeleita. Ammattinetistä löytyy tietoa esimerkiksi eri ammattien ja alojen vertailuun tai urasuunnittelun tueksi.

Musiikkipedagogilta edellytetään ammattinetin mukaan sekä musiikillista että pedagogista osaamista. Ammatissa tarvitaan laaja-alaista musiikin eri osa-alueiden hallintaa. Työssä on kyettävä välittämään oppilaalle omaa osaamistaan. Erilaisten ja eri-ikäisten oppilaiden osaamistaso ja tavoitteet on kyettävä ottamaan huomioon. Ammatissa vaaditaan joustavia vuorovaikutustaitoja. Innostavuus ja kyky motivoida ovat oleellisia oppilaan edistymisen kannalta. Esiintymis- ja ilmaisutaidot ja luovuus ovat työn välttämätön edellytys. Opetus ja tunnit on suunniteltava etukäteen. Itsenäisyys ja oma-aloitteisuus ovat työssä tarpeen. Kielitaitoa vaaditaan (esim. nuotinluvussa). Omaa ammattitaitoa on ylläpidettävä jatkuvasti oman instrumentin ja laulutaidon osalta sekä alan kehitystä seuraamalla. Työn haitoista mainitaan (ainoastaan), että musiikkipedagogin työssä voi altistua koville äänille. Tähän minun on kuitenkin todettava, että kovia ääniä verrattomasti suurempia haasteita asettavat muun muassa työsuhteiden satunnaisuus, epävarmasti saapuvat keikkapalkkiot, ja muut mahdolliset epäkohdat työolosuhteissa. Metataidot eivät vielä sisälly toimenkuvaan, vaan esiin nousee se, miltä musiikkipedagogin toimenkuva perinteisesti tarkasteltuna näyttää.

Lähtiessäni hakemaan tietoa musiikkipedagogien työllistymisestä, suuntasin ensimmäisenä TE-toimiston nettisivuille. Aloitin tutkimalla ammattibarometri-sivustoa. Työ- ja elinkeinoministeriön Ammattibarometrijärjestelmästä löytyy työ- ja elinkeinotoimistoissa tehdyt arviot noin 200 keskeisen työelämän ammatin kehitysnäkymistä ja työvoiman saataavuusnäkymistä sekä alueellisista tilanteista. Musiikkipedagogin ammattia ei oltu luokiteltu, lähimmäksi tuli muusikon ammatti.

Ammattinetin mukaan musiikkipedagogit opettavat soittoa, laulua, säveltapailua tai musiikin teoriaa. He toimivat musiikinopettajina erilaisissa opistoissa, joissa oppilaat ovat muun muassa musiikin harrastajia. Musiikkipedagogi voi olla ammattinetin mukaan suuntautunut joko klassiseen musiikkiin tai pop- ja jazz-musiikkiin. Musiikkipedagogi voi tämän lisäksi toimia esimerkiksi varhaisiän musiikin opettajana kuoron- tai orkesterin ohjaajana, orkesteri- ja kamarimuusikkona tai säestäjänä.

Musiikkipedagogit toimivat TE-toimiston kuvauksen mukaan usein musiikinopettajina. Tehtäviin kuuluu muun muassa oppituntien pitämistä ja valmistelua. Ammatissa katsotaan tarvittavan musiikin monipuolista tuntemusta, pedagogisia taitoja sekä soitto- tai laulutaitoa. Eteenpäin innostamista pidetään keskeisenä elementtinä opettajan työssä.

Musiikkipedagogin työ koostuu ammattinetin mukaan tuntien pitämisestä sekä niiden suunnittelusta, johon kuuluu monenmoista toimintaa, kuten oppimateriaalien, välineiden ja tilojen varaamista. Oppitunneilla annetaan niin yksilö- kuin ryhmäopetusta. Opetuksessa voidaan keskittyä kurssista riippuen orkesteri- tai yhtyesoittoon, teoriaan tai esimerkiksi kuorolauluun. Oppituntien sisältö voi riippua muun muassa siitä, mihin tyyliin musiikkipedagogi on itse suuntautunut. Musiikkipedagogilla on oma pääinstrumentti, mutta opetettavia instrumentteja voi olla monia.

Ihanteellisissa olosuhteissa työympäristö on musiikkiopetusta antavan oppilaitoksen (musiikki)luokka. Työvälineinä luetellaan instrumentteja, nuottivihkoja, laulukirjoja jne. Työssä ollaan jatkuvasti tekemisissä sekä oppilaiden että oppilaitoksen toisten opettajien kanssa. Työajat vaihtelevat, ja opetusta annetaan usein iltaisin. Viikonloppunakin tapahtuva opetus voi tulla kyseeseen. Työhön voi kuulua tuntien pitämistä monessa eri paikassa tai oppilaitoksissa, jolloin matkustaminen kuuluu työhön, joskaan ei palkallisena. Työpaikoiksi luetellaan muun muassa musiikki- ja kansalaisopistot, työväenopistot, konservatoriot, musiikkileikkikoulut, seurakunnat ja järjestöt.

”Musiikkipedagogi voi työskennellä myös opetustehtävissä taiteen perusopetusta antavissa musiikkioppilaitoksissa tai ammatillisella toisella asteella. Ammatinharjoittajana toimiva voi antaa myös yksityisopetusta.” (TE- palveluiden ammattinetin ammattialat, musiikkipedagogi.)

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja/työ- ja yrittäjyys -sarjassa julkaistiin vuonna 2014 Haapakorven ja Onnismaan tutkimusraportti ”*Ammattien laaja-alaistuminen ja sen työpoliittinen merkitys*.” Julkaisun mukaan taiteilijoiden työ ei mahdu samalla tavoin ole-massa oleviin työllistymisen kategorioihin ja käsityksiin siitä, mitä työ on, kuin vaikkapa metalliala. Taiteilijana koettu työllisyystilanne voi selvityksen mukaan olla melko erilainen kuin miltä hänen virallinen työllisyystilanteensa näyttää (Haapakorpi, Onnismaa, 2014).

3.2 Valmistuvien työllisyysaste

Kulttuuri- ja sosiaali- ja terveysalojen työllisyysasteissa on tilastollisesti huikeat erot. Opetus- ja kulttuuriministeriön 2014 ilmestyneen julkaisun mukaan kulttuurialalla työmarkkinoille siirtyneistä työttömänä oli tuolloin jopa 19,6 %. Jos työlliset opiskelijat huomioidaan työmarkkinoille siirtyneinä korkein työttömyysaste eli 17 % oli edelleen kulttuurialalla ja matalin 2,2 % sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalla. (OKM julkaisu 2014) Koska työllistyminen näyttää noinkin ilmeiseltä sosiaali- ja terveysalalla, voisi musiikkipedagogistentoimenkuvien kehittäminen juuri siihen suuntaan näyttää työllistymistä ajatellen erityisen kiinnostavalta.

3.3 Musiikkipedagogisen toiminnan hyödyistä eri ikäisille

Taide- ja taitoaineet ruokkivat luovuutta sekä vahvistavat identiteettiä ja siksi niitä tarvitaan lisää (Liikanen, 2010.) Musiikkipedagogiksi valmistunut voi olla kouluttautunut ja motivoitunut opettamaan musiikkioppilaitoksessa, mutta esimerkiksi sosiaali- ja terveysaloja kulttuuriin yhdistävä toiminta voi tuntua itselle vieraalta. Koska olemme kaikki erilaisia, nuorison parissa toiminta ei jollekin ole sydäntä lähellä, mutta vaikkapa bisnesmaailma voi olla. Musiikkipedagogisia taitoja kannattaisi mielestäni lähteä laajentamaan/soveltamaan rohkeasti melkein minne tahansa. Artikkelissa ”*Musiikkia aivoille läpi elämän*”, aivotutkija Minna Huotilainen on kuvannut musiikin harrastamisen ja kuuntelun hyötyjä eri ikäryhmille muun muassa seuraavasti (Minna Huotilainen, 2012).

- Varhaislapsuudessa musiikin on todettu yhdistettynä rytmiin ja liikkeisiin säätelevän muun muassa lapsen tunnetiloja ja tukevan puheen kehitystä.
- Musiikkia harrastavilla lapsilla on puolestaan havaittu edistystä päättelyn, kielen, tarkkaavuuden, muistin ja motoriikan kehittymisen alueilla.
- Nuoruusiässä musiikilla on tärkeä merkitys erityisesti tunteiden kanavoimisessa ja ilmaisussa, identiteetin rakentumisessa sekä sosiaalisissa suhteissa.
- Aikuisiässä musiikki on yhteydessä muun muassa tunteiden, minäkuvan ja identiteetin käsittelyyn sekä varhaisempien kokemusten ja muistojen läpikäymiseen.
- Vanhuusiässä musiikin on tutkittu edistävän positiivista ikääntymistä, ylläpitävän itsetuntoa ja pystyvyyden kokemusta sekä ehkäisevän yksinäisyyden tunnetta.

Pelkkä musiikin kuuleminen näyttäisi eläintutkimusten perusteella vaikuttavan aivojen kehitykseen: säännöllinen musiikille altistuminen voi parantaa muistia ja oppimiskykyä sekä lisätä hermokasvutekijöiden määrää sekä hermosolujen syntymistä. Tämän lisäksi

musiikilla on tutkitusti ainutlaatuinen kyky kehittää tarkkaavaisuutta, suunnata huomiokykyä ja vaikuttaa vireystilaan (Minna Huotilainen, 2012.) Näitä ominaisuuksien kehittämistä musiikkipedagogisin keinoin voisi alkaa kehittää monessa muussakin ympäristössä.

4 Ihmisen rohkeudesta etsiä uutta

Urasuunnittelun ja työnhaun onnistuminen perustuu työnhakuvalmennuksen mukaan hyvään itsetuntemukseen. Vakuuttavuus työnhaussa perustuu tietoon ja perustelukykyyn siitä mitä osaa (Vallius-Leinonen 2011.) Omien vahvuuksien tietoinen hyödyntäminen voi täten olla ensimmäinen askel kohti uusia, luovuutta vaativia työpaikkoja.

On mielekästä lähteä hakemaan itsestään, sisältä päin rohkeutta luovia kohti uusia uria tai elämänratkaisuja. Alkuun pääsee, vaikka Oncken ja Wassin apinavertauskuvalla. Artikkelissa ”Who’s got the monkey” jokainen aktiviteetti vastaa mielikuvassa apinaa. Minkälaisen eläintarhan sinä haluat? Minkälaisista apinoista sinä haluat pitää huolta, eli minkälaisista aktiviteeteista sinä pidät? Jokaista pitää ruokkia, harjata, huolehtia. Tärkeintä tämän mielikuvaleikin mukaan on keskittyä oleelliseen. Jos oman elämän intressit voisi kerää saman toiminnan alle, voitaisiin puhua juuri senlaatuisten eläintarhan rakentamisesta, mistä olet haaveillut. Sisältyykö siihen laulua, tanssia, kehonrakennusta vai muuta? Sinä päätät. (Oncken, Wass, 1999.)

4.1 Sisäinen motivaatio ja itseohjaavuus

Omien voivarojen hyödyntäminen työuralla tukee hyvinvointia ja tyytyväisyyttä. Tähän rohkaisee muun muassa positiivinen psykologia. Decinin ja Ryanin itseohjaavuusteorian mukaan sisäisen motivaation ja onnellisuuden lähteitä ovat vapaaehtoisuus, kyvykkyys ja yhteenkuuluvuus. (Deci & Ryan 2000; Ryan & Deci 2000). Vapaaehtoisuudella tarkoitetaan tekemisen syytä ihmisen sisällä. Vapaaehtoisuuden pohjalta toimiva ihminen kokee olevansa vapaa tekemään itseään kiinnostavia asioita. Kyvykkyydellä puolestaan tarkoitetaan, että ihminen osaa asiansa. Oppimisen tunne on tunnetta siitä, että oma kyvykkyys on kasvamaan päin. Yhteenkuuluvuus taas syntyy silloin, kun ihminen kokee myönteistä yhteenkuuluvaisuutta toisiin ihmisiin. (Beaumeister & Leary 1995.)

Muun muassa positiivisen psykologian ideana on löytää jokaisesta ihmisestä sellaiset vahvuudet, joiden avulla sekä oma, että yhteisöjen vointi muuttuu paremmaksi. Luontevahvuuksien käyttö on Uusitalo-Malmivaaran mukaan yhteydessä onnellisuuteen ja elämäntyytyväisyyteen. (Lotta Uusitalo-Malmivaara 2014.)

Uraan liittyviä valintoja käsitellään myös Kiriakosin ja Svinhuvudin vuonna 2015 ilmestyneessä väitöskirjan kirjoitusoppaassa *Tohtoritakuu*. Vaikka kyseinen opas on suunnattu tohtorinväitöskirjan/gradun kirjoittamista silmällä pitäen, ovat kirjassa esitetyt kysymykset yleispäteviä minkä tahansa työn tai uran valinnalle: Lähtökysymys toiminnalle ajankäytössä käsittelee elämänarvoja: Mikä minulle on tärkeintä elämässäni ja työssäni? Miten minulle tärkeimmät asiat näkyvät ajankäytössäni? Millaisissa tilanteissa tai tehtävissä koen työn iloa? Mitkä ovat tärkeimmät tavoitteeni? Nämä kysymykset tukevat myös kehittämistyöni tavoitetta nähdä oma musiikkipedagogin ura haasteena ja mahdollisuutena, johon ratkaisuja haetaan omista kiinnostuksen kohteista.

”Oleellista on pysähtyä miettimään, mikä antaa merkityksellisyyden tunteen työssä ja yleensäkin elämässä juuri sinulle.” (Kiriakos, Svinhuvud, 2015)

4.1.1 Positiivinen psykologia ja työn tuunaaminen onnellisen työuran tukena

Työllistyminen ei liene edelliseen lukuun viitaten ainoa syy, minkä vuoksi uusia ratkaisuja kannattaa lähteä suunnittelemaan. Työn tuunaaminen (job crafting) tarkoittaa sellaista työnkuvan muotoilua (job design), jonka tavoitteena on lisätä työn merkityksellisyyttä työntekijälle. Järvilehdon artikkelissa ”*Kohti kutsumustyötä ja joukkokokoistavaa yhteiskuntaa*” todetaan, kuinka itsensä toteuttaminen ja merkityksellisyys tuottavat syvällisempää hyvinvointia elämään (Järvilehto, 2014.)

Oman työn muokkaaminen oman itsen näköiseksi kuljettaa kohti kutsumustyötä. Työterveyslaitoksella tehdyn tutkimuksen mukaan työn muokkaamisella on merkittävä vaikutus työn imun (englanniksi *work engagement*) kokemukseen (Hakanen, 2013). Oman työn tuunaaminen selitti valtavan määrän, koetusta työn imusta. Merkittävää on myös se, että kun yksilö muokkaa työnkuvaansa, hän muokkaa sitä usein haastavampaan suuntaan. Tällöin hän nimittäin omaksuu uusia elementtejä työnkuvaansa, joko laajentaen tai syventäen osaamistaan ja työpanostaan. Käytännössä työntekijä pääsee ottamaan enemmän valtaa oman työnsä sisällön suunnittelusta. Työn tuunaamisen onkin todettu

lisäävän reilusti työntekijän sitoutumista ja omistautumista työlleen ja nostavan eläköitymisikä (Johnson, Butrica & Mommaerts, 2010; Duffield, 2013).

4.1.2 Työn imu ja kutsumus urasuunnittelun osana

Artikkelissa ”*Onnellisena työssä? 8 ½ kysymystä työn imusta*” todetaan, kuinka eudaimonistisen käsityksen mukaan paras hyvinvointi toteutuu, jos elämässään voisi toteuttaa omia mahdollisuuksiaan ja tehdä sitä, mikä on (itselle) merkityksellistä ja arvokasta (Hakanen, 2014.) Omassa elämässäni työn imu ei suinkaan aina ole ollut eteenpäin vievä elementti. Joskus olen valinnut suunnan ”sinne päin”. Tuollaisessa tilanteessa se on vaikuttanut parhaalta vaihtoehdolta. Alussa ”sinne päin” on saattanut vaikuttaa virheeltä sekin, mutta jatkamalla eteenpäin hapuillen ”oikealta” vaikuttavaa suuntaa kohden, on lopulta noussut esiin elementtejä, jotka ovat tuntuneet oikeilta. Oikealta tuntuvan elementin on tunnistanut siitä, että tehtävän kohdalla on kokenut olevansa kotonaan. Tällaisen tehtävän parissa viihtyy. Sitä haluaa kehittää ja siinä haluaa kehittyä.

Lauri Järvilehdon mukaan pelkkä kutsumustyön tekeminen ei kuitenkaan välttämättä tee onnelliseksi. Jos rahat ovat jatkuvasti lopussa, on vaikea haluta tuottaa toisille hyvää. (Järvilehto, 2014.) Tämä on tuttua myös musiikin alalla. Jos työstä ei saa elantoaan, merkityksellisenkään työn imu ei kannaa.

Kun työhön voidaan sisällyttää omat vahvuudet ja mielenkiinnon kohteet, voidaan kuitenkin puhua kutsumustyöstä. Järvilehdon mukaan kutsumustyö näyttää ihan tavalliselta työltä, mutta tuntuu erilaiselta. Vaikka kutsumustyö tavallisen työn tapaan ei aina tuntuisikaan mukavalta, tuntuu se siltä, että siinä on järkeä. (Järvilehto, 2014) Omat intohimon kohteet, (siis muutkin kuin musiikkipedagogiset,) voivat auttaa kehittämään omaa ammatti-identiteettiä ja toimenkuvaa myös aivan uudentyyppiseen kehitykseen.

4.2 Elämäntehtävä ja Ikigai

Okinawa on Japanissa sijaitseva saari, jota pidetään Ikigai-konseptin alkukotina. Suhhteessa asukasmäärään, Okinawassa on enemmän satavuotiaita kuin missään muualla. Geenien ja ruokailutottumusten lisäksi asukkailla on vankka uskomus siihen, että merkitykset, joiden vuoksi he heräävät aamulla on heidän pitkän elämänsä salaisuus. (Pet-

tersson, 2008.) Ikigai on intohimon, ammatin, elämäntehtävän ja vakaumuksen leikkauspinnassa syntyvä keskipiste. Keskipisteessä yhdistyy se, missä ihminen kokee olevansa hyvä, se, mistä hän saa palkkaa, se, mitä hän rakastaa ja se, mitä maailma tarvitsee. (Liite 3)

Luku 4 kuvailee minkä vuoksi työtä voi olla hyvä tarkastella monipuolisesti myös hyvinvoinnin kannalta. Yllämainittujen kirjoitusten kuvaaman hyvinvoinnin voi kokemukseni mukaan opetella sisällyttämään työuraan. Voidakseen hyödyntää omia vahvuuksiaan monipuolisesti ja tietoisesti työssään, yksilön tulisi siis selvittää monenlaisia seikkoja, kuten vaikkapa mistä pitää ja minkälaisien asioiden parissa viihtyy, ja mitä kaikkea osaan?

Jotta saisimme ajatuksen siitä, mitä ovat ne taidot, joita voisin ajatella hyödyntäväni musiikkipedagogina, on aika siirtyä seuraavaan lukuun, eli metataitoihin.

5 Metataidot

5.1 Mitä ne ovat?

Tässä luvussa esittelen joitakin esimerkkejä siitä, mitä metataidoilla voidaan tarkoittaa. Metataidot ovat taitoja, jotka muodostuvat useamman taidon yhdistelmästä. Eri tahot määrittelevät metataidot hieman eri tavoin, minkä vuoksi niitä on vaikeaa määritellä yhtenäisesti. Meta -sanana alkuperä tulee kreikan kielen sanasta: μετά = ”jälkeen”, ”takana”, ”kanssa”, ”liittyen”. Eri sanakirjat kääntävät sanan hieman eri painotuksin, mutta useimmat käänsivät sanan ”jälkeen” Sana taito taas merkitsee kykyä jonkin asian tekemiseen. Wikipedian määritelmän mukaan taito merkitsee ja erityisesti jonkin asian hyvin tekemistä tekemiseen. Taito edellyttää opettelua. Sähköpostikyselyni vastauksissa metataidot miellettiin myös luonteenpiirteiksi ja henkilökohtaisiksi ominaisuuksiksi.

Metataito voi palvella eri yhteyksissä erilaisia kokonaisuuksia. Metataidot ovat toiminnan integroitiin liittyviä taitoja, joita ovat kuten johtajuus, eettinen osaaminen, kommunikointikyky, evaluointi ja päätöksentekokyky (Lehtonen, 1999).

Metropolian digitaalisen viestinnän lehtori ja tutkija Juhana Kokkonen puolestaan määrittelee nettijulkaisussa ”Metakoulu” metataidot seuraavanlaisin otsikoin:

- Tiedonhankintataidot ja tiedon soveltaminen

- Taidonhankintataidot
- Itsetuntemus ja reflektointikyky
- Avoimuus
- Keskittymiskyky
- Työn- ja ajanhallintataidot
- Sosiaalinen älykyys

(Kokkonen, 2012)

Kehittämistyöni yhteydessä suoritetun sähköpostikyselyn vastauksissa lueteltiin niin ikään yllä mainittuja ominaisuuksia. Itse määrittelin metataidot sähköpostikyselyni kohderyhmälle seuraavasti: ”Metataidolla tarkoitan tässä kehittämistyössä ammattialasta riippumattomia, mutta omaa ammatillisuutta hyödyntäviä taitoja.”

Miltä vaikuttaa ajatus yhdistää elämän eri osa-alueita laajemmin palvelemaan omaa työuraa? Entä jos paras työpaikka löytyy juuri niillä ominaisuuksilla, mitä itsessä on tällä hetkellä? Merkityksellinen työ syntyy miettimällä omaa työhyvinvointia. Omien metataitojen tiedostaminen voi auttaa yksilöä soveltamaan tietojään, ominaisuuksiaan ja taitojään osaksi työidentiteettiä.

” Työhyvinvoinnin ymmärtäminen on työelämän metataito samalla tavoin kuin vuorovaikutustaito tai elämäntaito. Kaikki edellä mainitut ovat sellaisia valmiuksia joita työssä tarvitaan ja joilla työelämää muutetaan.” (Manka, 2012).

5.1.1 Kompetenssi ja metataidot

Kompetenssi on sivistyssanakirjan mukaan asiantuntevuutta ja ammatillista pätevyyttä. (suomisanakirja.fi). The Association Européenne des Conservatoires, Académies de Musique et Musikhochschulen ovat listanneet musiikkiopintoihin liittyviä kompetensseja. Kompetensseja listaava linkki on suomennettu (Laukkanen 2010) ja se pitää sisällään vaatimuksia, joita valmistuvan muusikon/musiikkipedagogin oletetaan hallitsevan. Taitoperusteisiksi osaamistavoitteiksi on laskettu musiikillisten taitojen lisäksi joukko kompetensseja liittyen yleisiin osaamistavoitteisiin. Niitä ovat muun muassa kontekstin tuntemus ja ymmärtäminen ja kriittinen tietoisuus, psykologinen ymmärrys, kommunikaatio- taidot ja itsenäisyys.

Valmistuvalla musiikkipedagogilla pitäisi listan mukaan olla reilusti tarvittavia elementtejä omien metataitojensa kehittämiseksi. Valmistuvien opiskelijoiden katsotaan kehittyneen

täysin itseohjautuviksi oppijoiksi sekä kykenevän yhdistelemään tietoa ja käyttämään sitä tilanteissa, jotka saattavat olla laajoja ja monimutkaisia, uusia tai tuntemattomia itselle tai perustuvat epätäydelliselle tai rajoitetulle informaatiolle (Laukkanen 2010.) Listauksiin nähden musiikkipedagogilla olisi valmistuessaan kaikki tarvittavat elementit. Samoja elementtejä lueteltiin Kokkosen *“Metakoulussa”*

5.1.2 Esimerkki metataitoja kehittävästä yhteistyöstä koulutuksessa

Musiikkipedagogin näkökulmasta metataitoja vaaditaan muun muassa yhteistyössä sosiaali- ja terveystieteiden kanssa tai musiikin hyvinvointivaikutuksia tavoittelevassa toiminnassa. Eräs konkreettinen esimerkki tällaisesta koulutuksesta, jossa musiikkipedagogi voi edelleen työstää metataitojaan, löytyy Joensuun konservatorioista. Samoin Keski-Pohjanmaan konservatorion ja ammattiopiston lähihoitajakoulutuksessa on tehty yhteistyötä jo useita vuosia. Lukuvuonna 2012–2013 opintokokonaisuuden nimenä oli Hoivamusiikki, mutta seuraavana vuonna nimi laajennettiin Hoiva- ja yhteisömusiikiksi. Opinnot laajuus on vähimmillään 3 opintoviikkoa ja enimmillään 15 ov. Opinnot voidaan sisällyttää vapaasti valittaviin opintoihin tai valinnaiseksi tutkinnon osaksi. (Mäkinen)

6 Sähköpostikysely

Kehittämistyössäni tehtävää reflektointia varten tein sähköpostikyselyn musiikkipedagogille ja musiikkipedagogien kanssa työskenteleville asiantuntijoille. Kysymysten tarkoitus oli kerätä mahdollisimman erilaisten toimijoiden näkemyksiä metataitoihin, niin vastaajien omiin, kuin musiikkipedagogienkin.

Valitsin kyselytahojen edustajat seuraavan kaavion mukaisesti:

Kuvio 6. Kyselyyn vastanneet tahot toimialoittain

6.1 Kuinka sähköpostikysely toteutettiin

Tein kyselyn sähköpostitse, koska näin pääsin työstämään vastauksia suoraan kirjallisenä materiaalina. Mukaan valikoitui kolme kysymystä, joilla halusin pitää fokuksen mahdollisimman tiukasti musiikkipedagogin metataidoissa. Lähetin kysymykset edellä mainitsemilleni tahoille iltapäivällä 23.3.2016. Ensimmäisen vuorokauden sisällä sain jo kolme lupaus vastauksista ja yhden konkreettisen vastauksen, mikä antoi viitettä siitä, mitä pääsen työstämään.

Kysymykseni olivat seuraavat:

1. Minkälaisia metataitoja sinä tarvitset työssäsi?
2. Minkälaisia töitä näet tulevaisuuden musiikkipedagogin tekevän?
3. Minkälaisista metataidoista musiikkipedagogi voisi näkemyksesi mukaan hyötyä tulevaisuuden työtehtävissä?

6.2 Vastausten käsittely ja tulokset

Kaikkiin yhdeksään lähettämäni kyselyyn vastattiin. Vastausten pituus vaihteli kysymystä kohden muutamasta sanasta monen rivin kuvailuihin. Suuri osa vastauksista oli niin monipuolisia, ja erilaisia, että lopulta erilaisia metataitoja kertyi valtava määrä.

Kyselyyn vastattiin muun muassa seuraavilla saatesanoilla. Ohessa joitakin poimintoja:

”Mahdankohan varmasti olla oikeaa kohderyhmää?”

”Vastaan mielelläni kysymyksiisi”,

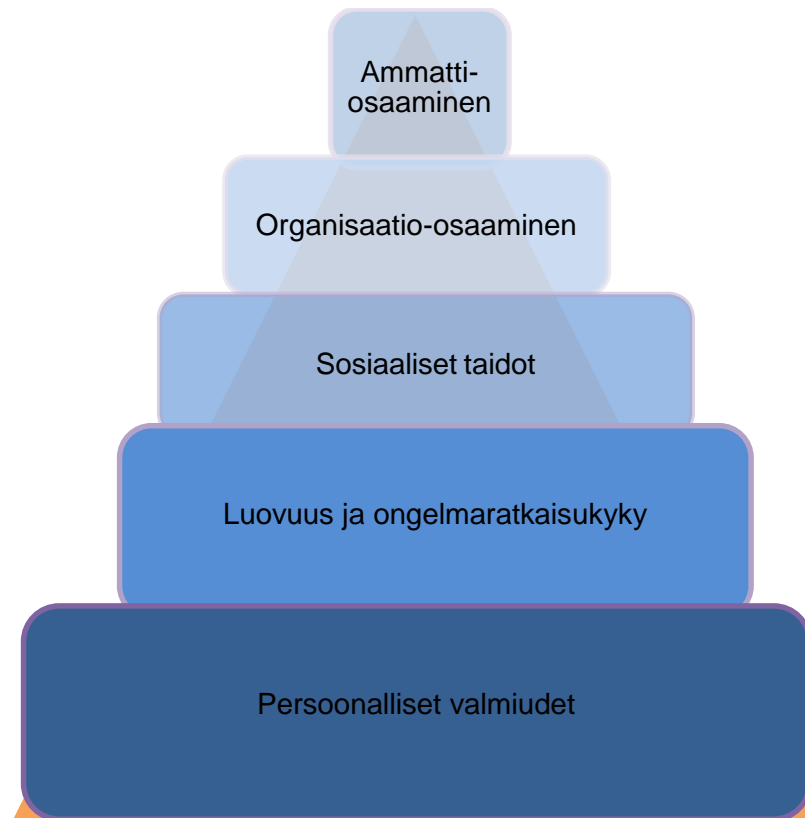
”Aiheesi on mitä mielenkiintoisin ja tärkein”,

”Mielenkiintoinen aihe, jonka tarkasteluun voisi käyttää enemmänkin aikaa”.

ESR- hankekoordinaattori vastasi kyselyyni monta sivua, myös kysymykseen, jota en ollut kysynyt.

6.3 Vastausten käsittely Viitalan oppimispiramidiin heijastaen

Alla olevan Viitalan oppimispiramidikuvan pohjalla löytyvät ihmisen persoonalliset valmiudet joita seuraa luovuus ja ongelmanratkaisukyky. Aluksi osaamispyramidi näytti kysymysteni vastausten purkamiseen sopivalta, sillä siitä löytyvät monipuolisesti työnte-koon sovellettavat osaamisalueet. Mutta koska kysymysteni ytimessä ovat metataidot, menevätkin osaamisalueet lomittain. Esimerkiksi ammattiosaaminen sulautui monelta osin muun muassa organisaatio-osaamiseen ja sosiaalisiin taitoihin.

Kuvio 7. Viitalan osaamispyramidi

Omissa töissään tarvittavia metataitoja kartoittavat vastaajat painottivat vastauksissaan juuri persoonallisten ominaisuuksien merkitystä. Osalle vastaajista metataito merkitsi luonteenpiirteitä. Vastauksia metataidoista löytyy pyramidin kaikista osioista tasaisesti, mutta juuri persoonallisten ominaisuuksien kohdalta kaikkein eniten. Kuitenkin sosiaalisten taitojen eri muodot aivan kuten luovuus- ja ongelmaratkaisukyky voidaan luokitella monellakin eri tavalla.

Lajittelua hankaloitti se, että useita taitoja voisi lajitella useampaan eri kohtaan. Esimerkiksi itsensä motivoimisen taito on persoonallinen valmius, mutta se voitaisiin tulkita myös ongelmanratkaisukyvyn osa-alueeksi, koska ongelmien edessä itsensä motivoiminen ratkaisuun voi olla ratkaiseva elementti. Luonteenpiirteet ovat metataitoina nähtynä myös osa ammattiosaamista. Tästä johtuen osa vastauksista tuntui jatkuvasti huiskah-tavan usealle pyramidin osa-alueelle.

Ensimmäisen kysymykseni vastauksiin sovelsin Viitalan oppimispyramidia. Tukeuduin vastausten lajittelussa myös intuitiivisen näkemykseni käyttöön. Lopputuloksena lajittelu tapahtui seuraavanlaisesti: Persoonalliset valmiudet erikseen ja muut henkilökohtaiset

ominaisuudet erikseen. Lajittelin erikseen myös organisaatio-osaamisen sekä muu taito-osaamisen. Ammattiosaamisen sijaan luokittelin taito-osaamista.

Osaamispyramidin laatikkoajattelu apukeinona vaikeutui toisen kysymyksen purkamisessa entisestään, ja muuttui mahdottomaksi kolmannen kysymyksen vastauksissa, sillä metataito on juuri useamman taidon yhdistelemistä.

6.4 Vastaajien omat metataidot

Ensimmäinen kysymykseni koski vastaajien omissa töissään käyttämiä metataitoja. Ihmissuhdetaitoihin liittyviä persoonallisia valmiuksia löytyi valtavasti. Persoonallisia ominaisuuksia lueteltiin aina muutosjohtamisesta matikkapähän. Alla luetellut, ihmissuhdetaitoihin liittyvät metataidot lienevät arvokkaita taitoja myös musiikkipedagogin näkökulmasta tarkasteltuna.

Musiikkiopiston rehtori tarvitsee monenmoisia metataitoja. Musiikkiin liittyvien taitojen lisäksi rehtorin on oltava diplomaattinen useaan suuntaan. Tämän vuoksi rehtori katsoi tarvitsevansa muun muassa psykologisia taitoja, ihmistuntemusta ja neuvottelutaitoa. Positiivinen asenne on tärkeä myös ikävältä tuntuvien asioiden edessä. Samoin hyvä käytös, ystävällisyys ja toisten huomioon ottaminen ovat tärkeitä ammatissa menestymisen edellytyksiä. Lisäksi kanssa- ja myötäelämisen taito on tärkeä osa rehtorin ammattia. Niin kuin TE- toimiston kuvauksessa innostavuus oli merkittävässä asemassa musiikkipedagogin ammatissa, samoin rehtori koki innostamisen olevan tärkeää omassa ammatissaan.

Musiikkipedagogin työssä tarvittavia metataitoja ovat intuitio, vuorovaikutustaidot, empatia, persoonan käyttö (heittäytyminen, itsensä likoon pistäminen), läsnäolo sekä kaikkien ihmisten kohtelu tasa-arvoisesti.

Opetusministeriön edustaja painotti omissa töissään vaadittavissa metataidoissa vuorovaikutustaitojen merkitystä ja yhteistyötaitoa. Lisäksi hän tarvitsee työssään muun muassa yhteistyötaitoa.

Hyvinvointialan edustaja painotti omina metataitoinaan ihmisten tukemista ja kuuntelua.

AMK- hankeosaajana työhön tarvittavista metataidoista löytyi muun muassa sosiaaliset taidot kuten hyvä käytös, joita tarvitaan yhteistyökumppaneiden ja vieraiden kanssa toimiessa, sekä vastuullisuutta ja luotettavuutta.

TKI- moniosaajan työnkuvaan kuuluu monenmoisia taitoja- ja osaamista. Työhön tarvittavia metavahvuuksia ovat tunnetaidot (esim. tilanteiden ja ryhmien emotionaalisen ”sisällön” lukeminen) sekä vuorovaikutustaidot (esim. läsnäolo, kuunteleminen, rohkaiseminen, erilaisuuden kestäminen).

6.5 Muut henkilökohtaiset ominaisuudet

Opetusministeriön edustaja totesi työssään tarvittavan luovaa ajattelua ja intuition käyttöä.

TKI-moniosaajan töissä tarvittavia henkilökohtaisia metataitoja olivat mielen taidot, kuten itsetuntemus, taito motivoida itsensä, sinnikkyys, joustavuus.

Musiikkiopiston rehtori nosti ominaisuuksistaan esiin innostuneisuuden, uteliaisuuden ja kiinnostuneisuuden sekä rohkeuden tehdä uusia avauksia ja kokeiluja.

Musiikkipedagogikollegan työssä tarvittavia, tärkeitä ominaisuuksia ovat oman persoonan käyttö, huumori ja innostaminen.

TE-toimiston johtajan näkemyksen mukaan tärkeää hänen työssään on kyky ja taito analysoida omaa tekemistään. Hänen voimavaransa on rohkeus unelmoida ja ajatella uudella tavalla. Häneltä löytyy rohkeutta kohdata ihmisiä ja erityisesti niitä, jotka ovat voimakkaastikin eri mieltä tai kriittisiä (usein muutostilanteet) ja hakea rakentavaa ratkaisua.

6.6 Organisaatio-osaamiseen liittyviä metataitoja

TKI- moniosaajan työssä merkitykselliseen asemaan nousivat viestintä- ja kommunikointitaidot liittyen pedagogisiin taitoihin: esimerkiksi osata erottaa olennainen epäolennaisesta, jäsentää sisältöä, ilmaista itseään tehokkaasti. Tärkeitä ovat myös vuorovaikutustaidot (esim. läsnäolo, kuunteleminen, rohkaiseminen, erilaisuuden kestäminen).

Musiikkiopiston rehtorin organisaatio-osaamiseen kuuluvat luonnollisesti johtaminen ja strategiatyö, henkilöstöhallinto ja taloushallinto. Muita hallintoon liittyviä ominaisuuksia, kuten matikkapää on hyvä lisä. Tärkeää on myös osata hahmottaa suuria kokonaisuuksia muutosjohtamisessa, sekä vaikuttavan toiminnan arviointityössä.

ESR- hankekordinaattori painotti omassa työssään kykyä toimia ”sopivasti toisin”. Esi-merkkikohteina toiminnalle hän luettelee muun muassa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen, eriarvoisuuden kaventamisen, muutosjohtamisen sekä vaikuttavan toiminnan arviointityön. Tämän lisäksi hän listaa omaavansa hyvän poikkialuehallinnollisen- ja tieteellisen yhteistyökyvyn, verkosto-osaamista ja sidosryhmätyökykyä.

TE- toimiston johtohenkilö painotti omassa töissään tarvittavissa ominaisuuksissaan kykyä auttaa ja tukea toiminnassa, ratkaisuisissa ja ajattelussa, koska se lopullinen viisaus ei hänen mukaansa ”todellakaan ole siellä johtajan päässä”. Merkityksellisenä hän piti myös kykyä antaa alaisen ”loistaa” ja olla parrasvaloissa ja itse olla tarvittaessa ”kuis-kaajan kopissa”.

Musiikkiopiston rehtorin työssä tarvitaan muun muassa taitoja johtamisessa ja strategia-työssä. Tämän lisäksi hänen metataidoistaan löytyi henkilöstöhallinto ja taloushallinto-osaamista. Oman alan kehittäminen ja neuvottelutaito ovat myös hänen taitojaan. Tärkeä taito on vielä hänen mukaansa kyky hahmottaa isoja kokonaisuuksia muutosjohtamisessa sekä vaikuttavan toiminnan arviointityössä. Vielä hän mainitsi kiinnostuneisuuden oman alan kehityksestä.

AMK-hankeosaajan töissä tarvitaan verkosto-osaamisen lisäksi kykyä organisoida ja pitää monia lankoja käsissä yhtä aikaa, kun ei voi keskittyä yhteen asiaan kunnolla. Lisäksi häneltä löytyy kykyä sietää stressiä ja jatkuvia muutoksia. Tärkeänä ominaisuutenaan hän piti myös kykyä osata arvioida mikä on tärkeää ja mikä ei ja kenelle mikäkin asia kuuluu. Merkittäviä taitoja oli kirjallinen viestintätaito ja laaja-alainen yleissivistys, joita tarvitaan yhteistyökumppaneiden ja vieraiden kanssa toimiessa.

Hyvinvointiosaajan mukaan hänen töissään tarvitaan kokonaisuuksien hahmottamista, asioiden kiteyttämistä, hyvien kysymysten tekemistä ja visualisointia.

Poikkihallinnollinen- ja tieteellinen yhteistyökyky oli ESR- hankekoordinaattorin töissä tarvittava ominaisuus, samoin verkosto-osaaminen ja sidosryhmätyöosaaminen.

Opetusministeriön edustaja tarvitsee töissään päätöksentekokykyä.

Järjestöosaajan mielestä alastaan innostuneisuus on hänen alallaan tarvittava taito.

TE- toimiston johtajan mielestä tärkeä taito on auttaa ja tukea toiminnassa, ratkaisuisissa ja ajattelussa, ”koska se lopullinen viisaus ei todellakaan ole siellä johtajan päässä”. Hänellä on myös kyky antaa alaisen ”loistaa” ja olla parrasvaloissa ja itse olla tarvittaessa ”kuiskaajan kopissa”.

6.7 Muuta taito-osaamista löytyi muun muassa seuraavista aiheista:

Hyvinvointialan osaaja tarvitsee töissään taitoa tehdä hyviä kysymyksiä. Sidosryhmätyötaitoista eri alojen ammattilaisten kanssa verkostoitumistaidot mainittiin kolme kertaa. Tämä selitettiin myös kykyä luoda suhteita ja linkkejä, ottaa toiset ihmiset huomioon ja saada aikaan muutosta yhteisen päämäärän eteen. Kokonaisuuden hahmottamiskyky mainittiin kaksi kertaa.

AMK- hankeosaajan työssä tarvitaan oppimisen taitoa (liittyä luovuusosaamiseen; oppiva mieli ja ”opin irti ottamisen mieli”), mielen taitoja ja tunnetaitoja, jotka liittyvät pedagogisiin taitoihin: esim. erottaa olennainen epäolennaisesta, jäsentää sisältöä, ilmaista tehokkaasti.

Järjestöosaaja tarvitsee työssään uuden jatkuvan oppimisen ja nopean soveltamisen taitoja. Verkostoitumistaidot, eli kyky luoda suhteita ja linkkejä, ottaa toiset ihmiset huomioon ja saada aikaan muutosta yhteisen päämäärän eteen, ovat tärkeitä, samoin ihmissuhdetaidot. Lisäksi mainittiin kokonaisuuden hahmottamiskyky ja paineen ja epävarmuudensietokyky.

TKI- hankeosaajan työssä tarvitaan omaksumistaitoja. Tärkeitä ovat myös sosiaaliset taidot ja tiedonhankintataidot.

Opetusministeriön edustaja tarvitsee työssään lisäksi esiintymistaitoa.

6.8 Vastaus joka tuli pyytämättä

ERS- keskuksen vastaajalta tuli lisäksi musiikin soveltavan käytön vastaus. Vastaus tuli pyytämättä, ja siinä pyritään osoittamaan, kuinka sosiaali- ja terveysalan ammattilainen on käyttänyt juuri musiikkiin liittyviä menetelmiä omassa työssään:

- psykiatrisessa sairaalassa ja pitkäaikaispsykiatristen potilaiden kuntoutumisessa ja kuntouttavien palvelujen kehittämisessä
- yhteistyö musiikkiterapeuttien ja toimintaterapeuttien kanssa osana hoidon kehittämistä
- tietoisesti menetelmänä sekavien ja aggressiivisesti käyttäytyvien potilaiden rauhoittamiskeinoina
- eristämiskäytäntöjen muutoksessa ja pakkohoitojen vaihtoehtoisena menetelmänä
- hoitotyön johtamisessa mm. osastotyössä sekä luentotehtävissä (työyhteisöhyvinvoinnin edistämässä)
- monipuolisesti ja laajasti hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä (holistisen hoitotyön ymmärtämisessä)
- kansallisten kehittämisohjelmien toimeenpanossa osana taidelähtöisten menetelmien käyttöä erityisesti väkivallan ehkäisytyössä
- poikkihallinnollisesti mm. sivistystoimen kanssa lähialueyhteistyössä (Oulun lääninhallituksen ja Karjalan tasavallan kulttuurikaravaaniprojektissa)
- asiantuntija-alustuksissa ja verkostotyössä osana taidelähtöisten menetelmien käyttöä

6.9 Musiikkipedagogin tulevaisuuden työt

Toinen kysymykseni oli: Minkälaisia töitä vastaajat näkivät tulevaisuuden musiikkipedagogien tekevän? Vastaajista viisi painotti yhteistyötä erilaisten sosiaali- ja terveysalojen kohderyhmien, (kuten lapset, muistisairaat, vanhukset) kanssa. Kolme nosti esiin ryhmätyön entistä suuremman merkityksen. Kolme nosti esiin projektien merkityksen. Tähän liittyen myös innovatiiviset toiminnan menetelmät nousivat kahdesti esiin. Opetus- ja koulutustehtävät laajentuvat myös aikuisten ja varttuneiden ihmisten pariin (aikuisiän tai myöhäisiän musiikkikasvatus).

Musiikkiopiston rehtorin mielestä opettajan rooli musiikkiopistossa tulee saamaan uusia muotoja, koska yhä enemmän mennään kouluihin iltapäivisin. Lisäksi töitä tehdään eri ympäristöissä monialaisissa tiimeissä. Yhteistyötä tehdään yhä laajemmin mm. sosiaali- ja terveysalan kanssa. Esimerkkeinä hän mainitsi vanhuspalvelut, terveystoimet, lastensuojelun. Rehtori painotti myös vuorovaikutustaitojen merkitystä. Lasten vanhempien muuttuessa yhä vaativammiksi on opettajalla oltava kykyä toimia heidän vaatimustensa

kanssa. Perheiden ongelmat heijastuvat yhä useammin myös musiikkipedagogin arkeen.

TE- toimiston johtohenkilön näkemyksen mukaan jatkossakin on tarvetta eri ikäisten ja eri osaamistasoilla olevien opetuksessa ja opastuksessa. Kaikennäköinen freelancer-tyyppinen työ näyttää hänen mukaansa entisestään lisääntyvän, aivan kuten monella muullakin alalla.

Hyvinvointiosaaja painotti tulevaisuuden toimialoina poikkitieteellisiä projekteja, taidelähtöisten menetelmien yhdistämistä eri alojen opetukseen, tukea tarvitsevien ryhmien kanssa työskentelyä ja toki perinteisempää musiikinopettamista.

ESR- hankekoordinaattorin näkemyksen mukaan teknologian uudet työkalut ohjaamisessa ja opetuksessa ovat vahvalla sijalla, sekä tahto kehittää omaa henkilökohtaista musiikillista työkalua perustehtävässä. Koordinaattori kaipasi myös uudenlaista toimintaa, ymmärrystä ihmisestä ja palvelua uusilla rajapinnoilla, irtautumista professioiden välisestä kilpailusta ja hierarkioista. (Alleiviivaukset ovat vastaajan). Merkityksellisenä hän piti myös kykyä nähdä ja ilmaista musiikin kautta terveyden edistämistyötä, johtaa hyvinvointipalveluja, kykyä osallistaa asiakkaat musiikin avulla (mm. muistihäiriöiden ehkäisy ja alzheimer-potilaiden toimintakyvyn ylläpito). ESR-hankekoordinaattorin mielestä Moniammatilliset työympäristöt tulevat lisääntymään ja töitä tehdään enemmän musiikkioppilaitos-kontekstin ulkopuolella eri yhteisöjen parissa. Hän toivoi toimintaa sekä yhteisöissä että yhteiskunnallisesti vaikuttaen henkilökohtaisella otteella ja ammattitaidolla. Tällaisessa toiminnassa huomio ei ole vain ammatillisuudessa vaan vaikuttavassa auttamistyössä. Merkittävää hänen mielestään oli tunnistaa niiden tarpeita, joita musiikkipedagogi haluaa palvella. Esimerkkeinä hän mainitsi vauvat, lapset, nuoret, aikuiset ja ikäihmiset sekä vanhukset.

Järjestöosaajan mukaan niiden ominaisuuksien lisäksi, mitä hänen omassa työssään tarvitaan, korostuu musiikkipedagogin metataidoissa erilaisten ihmisten kohtaaminen, improvisaatio, tilannetaju, oman työn ohjaustaidot ja itsereflektio, sopeutuminen uusiin työyhteisöihin.

TKI-moniosaajan mielestä ”Oppilaitosmaailman (perinteisen opetustyön) lisäksi omaa (musiikkipedagogista) osamaista tullaan soveltamaan erilaisissa projekteissa, erilaisiin tavoitteisiin. Omaa osaamista on hänen mukaansa mahdollisuus soveltaa uudenaikaisissa

toimintaympäristöissä, erilaisten kohderyhmien parissa (esim. muistisairaat vanhukset, sairaalassa olevat ihmiset). Omaa osaamispalettia voi laajentaa sellaiseenkin, mistä ei vielä ole tietoa. Työtehtäviin voi kuulua tällaisiin perehtyminen ja erilaiset luovan yhteistyön muodot (esim. jonkun toimintamallin innovointi). Tulevaisuuden työtehtävissä on hänen mukaansa osattava tehdä yhteistyötä esim. eri ammattilaisten kanssa ja erilaisissa tiimeissä. Samalla omaa osaamista pitää osata tarkastella ja tuotteistaa – sanallistaa ja tarjota (myydäkin) erilaisiin yhteyksiin.

AMK-hankeosaajan mukaan musiikkipedagogin työn pääpaino pysyy perinteisessä musiikkiopisto- ja muussa yksilöopetustyössä. Kuitenkin hänen näkemyksensä mukaan ryhmäopetus lisääntyy. Ryhmäopetuksen erityiskohteina painottuvat vanhukset, lapset ja mielenterveyskuntoutujat.

Opetusministeriön edustajan näkemyksen mukaan tulevaisuudessa tarvitaan musiikkipedagogista osaamista hallinnossa, jotta sen merkityksen ymmärrys laajenisi ja vaikuttaisi päätöksiin ja linjauksiin. Hänen mukaansa lastenkulttuurissa ja taidekasvatuksessa pedagogiikka on olennaista ja sen puute on monien ongelmien syynä. Hän näkee, että pedagogiikan arvostus nousee ja sen tuntemusta tullaan edellyttämään nykyistä useammassa tehtävässä.

Musiikkipedagogin näkemyksen mukaan yhteisöllisyys ja musiikin saaminen kaikkien ulottuville tuntuvat olevan asioita joista ollaan nyt kiinnostuneita ja joihin tullaan varmasti myös tulevaisuudessa panostamaan. Ulos oppilaitoksista ja ihmisten luo meneminen on jatkossa osa musiikkipedagogien työkuva. Menemällä sinne missä ihmiset elävät arkeaan (koulut, vanhustentalot, eri tapahtumat) musiikkipedagogit voivat innostaa ihmisiä tekemään itse taidetta itselleen esimerkiksi musisoiden, maalaten, näytellen. Musiikkipedagogille tämä merkitsee kulttuurista demokratiaa.

6.10 Musiikkipedagogeilla tulevaisuudessa nähtäviä metataitoja

Seuraavassa luvussa olen luetellut musiikkipedagogin tulevaisuuden osaamiseen liittyviä metataitoja.

Musiikkiopiston rehtorin mukaan jäämäkkyyttä tarvitaan, sillä koulumaailmaan meno on haastavaa perinteisille musiikkipedagogeille. Tämän lisäksi hänen mukaansa ryhmäopetus tuo mukanaan uusia haasteita mm kurinpidon suhteen.

ESR- hankekoordinaattorin mukaan musiikkipedagogilta vaaditaan tulevaisuudessa voimavaralähtöisyyttä ongelma-ajattelun sijasta. Tarvitaan myös tahtoa ja valmiuksia avata tietä synergiaa luovalle toiminnalle. Kiinnostus teknologian mahdollisuuksista oli hänen mielestään merkittävä etu tulevaisuuden töissä. Tämän lisäksi tarvitaan tunneälyä ja arkiluovuutta oman työnsä vaikuttavuuden arvioinnissa, sekä vuorovaikutusta. ESR-hankekoordinaattorin näkemyksen mukaan arvokasta on kyky toimia erilaisissa yhteisöissä, kokoonpanoissa ja poikkiammatillisessa, moniäänisessä yhteistyössä, joissa tavoitteena on löytää yhteinen sävel.

AMK- hankeosaaja kaipaa tulevaisuuden musiikkipedagogeilta positiivista asennetta, ja yhteistyötaitoja, mikä tarkoittaa sitä, ettei saa olla muutosvastarintaa. Hänen mielestään tulevaisuudessa tarvitaan kykyä markkinoida ja tuotteistaa itseään ja työtään sekä kykyä verkostoitua.

TKI- moniosaaja painotti vahvaa reflektiivistä osaamista, eli kykyä tarkastella ja tutkia omaa toimintaa, sekä omaa suvereenia muusikkoutta. Pedagogiikassa tämä nähdään hänen mielestään opettamisen ja ohjaamisen taitoina. Tarvitaan oman osaamisen joustavaa käyttämistä ja lisäämistä, sekä valpasta ja ennakkoluulotonta uuden oppimista. Tarvittavina metataitoina hän luetteli joustavan (kaikenlaisen) oman osaamisen käyttämisen ja lisääminen. Tärkeä taito on yhteiskunnan signaalien ja ”ilmassa olevien” asioiden havainnointi ja oman osaamisen päivittäminen tähän liittyen. Edelliseen liittyvä kytkeytyminen erilaisiin tiimeihin, yhteisöihin ja toimintaympäristöihin on hänen mukaansa myös tärkeää. Tämän lisäksi työhyvinvointiosaaminen (omasta ja oman tiimin työhyvinvoinnista huolehtiminen) ja työyhteisöosaaminen (”minä työyhteisön vastuullisena jäsenenä”) ovat musiikkipedagogilta toivottavia osaamisalueita.

Järjestöosaajan mielestä tulevaisuudessa moniammatilliset työympäristöt lisääntyvät ja töitä tehdään enemmän musiikkioppilaitos-kontekstin ulkopuolella eri yhteisöjen parissa.

Opetusministeriön edustajan mukaan musiikkipedagogiikka tulisi voida yhdistää muiden alojen osaamiseen. Tämän lisäksi hänen mukaansa lasten kanssa työskentelevien pedagogiikan osaamista voitaisiin vahvistaa edelleen. Myös pedagogista ongelmanratkaisukykyä tullaan tarvitsemaan.

Musiikkipedagogin näkemyksen mukaan tärkeiksi ominaisuuksiksi nousevat intuitio, vuorovaikutustaidot, empatia, persoonan käyttö (heittäytyminen, itsensä likoon pistäminen), läsnäolo, kaikkien ihmisten kohtelu tasa-arvoisesti, huumori ja innostaminen.

Musiikkiopiston rehtorin mukaan tarvitaan monipuolisia psykologin taitoja. Tämä tarkoittaa työskentelyä kuunnelleen, ymmärtäen, toisaalta ohjaten. Silti ei pidä suostua kaikkeen. Tämän lisäksi korostuu erilaisten ihmisten kohtaamistaidot. Rehtorin mukaan tarvitaan monia taitoja, jotta pärjää vaativien tai toisaalta ahdistuneitten vanhempien kanssa. Tällaisten vanhempien käytös heijastuu lapsiin.

Musiikkipedagogeilta toivotaan hyvinvointiosaajan mielestä ratkaisukeskeistä ajattelua. Tämän lisäksi osallisuustematiikan tuntemista, voimaannuttamisen tukemistaitoa, erilaisten oppijoiden tukemista ja ohjaamista. Tämän lisäksi merkittäviksi taidoiksi hän katsoi tiedonhaku- ja organisointikyvyn.

6.11 Päätelmäni kyselyn tuloksista

Sähköpostikyselystäni esiin nousseet vastaukset esittelivät paljon enemmän metataitojen soveltamisen mahdollisuuksia kuin mitä olin alun pitäen tullut ajatelluksi. Kyselyni vastauksista kävi ilmi, että musiikkipedagogien kanssa yhteistyössä työskentelevien tahojen odotukset musiikkipedagogiikan työhön ovat monipuoliset.

Vastanneilla itsellään on monipuolisen laajat osaamiskentät. Monia samankaltaisia asioita odotetaan myös musiikkipedagogeilta. Kaikki vastauksissa luetellut ominaisuudet omaksuessaan musiikkipedagogi olisi melkoinen moniosaaja ja ”superpedagogi”, jollaiseksi kehittyminen vaatinee pitkän uran ja halun kehittyä. Kuitenkin jo joidenkin ominaisuuksien tunnistaminen itsestään voisi auttaa hahmottamaan kuvaa omasta ammatti-identiteetistä.

7 Metataidot hanke- ja projektityössä

Esittelen tässä luvussa esimerkkejä metataidoista erilaisissa kulttuurissa ja sosiaali- ja terveysaloja yhdisteleviä hankkeita,

Tässä osiossa esittelemäni Toive-hanke kuvailee musiikkialojen toimenkuvien muutostarpeita vuoteen 2011 saakka tutkittuna. Sibelius Akatemian hallinnoima Toive-hanke kehitettiin yhteistyössä Euroopan sosiaalirahaston (ESR) sekä Opetushallituksen hallinnoiman Manner-Suomen ESR-ohjelman työmarkkinoiden toimintaa edistävien hankkeiden toimintalinjalla. Hankkeen yhteistyökumppaneita olivat Ammattikorkeakoulu Metropolia, Suomen konservatorioliitto ja Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissätiö Cूपore. (Sibelius-Akatemia)

Toive-hanke tuotti tutkimustietoa musiikkialan työelämässä tapahtuvista muutoksista ja niistä aiheutuvista laadullisista ja määrällisistä osaamistarpeiden muutoksista. Tutkimustieto oli ensisijaisesti tarkoitettu palvelemaan musiikkialan ammatillisen koulutuksen kenttää ja kentän ohjaavia ja sääteleviä toimijoita. Loppuraportissa ennakoitiin musiikkialan työpaikkoja syntyvän sosiaali- ja terveystieteille ja erityisesti senioritoimintaan. Tuon hetken näkemyksen mukaan kehitys olisi vaatinut koulutuksen sisältöjen kehittämistä erityisesti pedagogiikan osalta.

Toive-hankkeen loppuraportissa pohdittiin, tulisiko yhteisömusiikkikoulutusta tuottaa tilanteessa, jossa työpaikkoja ei vielä ole eivätkä edellytykset kannattavaan yritystoimintaan ole kehittyneet. Tänä päivänä yhteisömusiikkikoulutus on startannut, ja yhteisömusiikin erikoistumisen kehittämishanke on meneillään muun muassa Kuopion konservatoriossa.

Toive-hankkeen loppuraportin mukaan muun muassa osassa ”*Kirkkoherrojen ajatuksia seurakuntien musiikkielämästä ja sen tulevaisuudesta*” voitiin todeta, kuinka kanttoreiden toimenkuvan katsotaan muuttuvan tulevaisuudessa eri osa-alueita painottavaksi kuin mitä aikaisemmin. Kirkkomusiikin soittamisen painottamisesta ollaan siirtymässä rytmimusiikkiin ja uusiin osaamisalueisiin, kuten ryhmänohjaamiseen (Pohjannoro & Pesonen 2011).

” [...] sitä, että oppilasryhmät ovat suuria ja levottomia, musiikkiluokan varustelu voi olla puutteellinen, koulun sisäisiä käytänteitä ja pedagogista vuosikiertoa koukousineen ja luokanvalvojan tehtävineen”. (Muukkonen, Pesonen ja Pohjannoro, 2011.)

Toisaalta katsottiin lisäosaamista tarvittavan muun muassa pedagogisessa osaamisessa, vuorovaikutustaidoissa, improvisaatiossa sekä vapaassa säestyksessä. Raportissa puhutaan myös kaksiosaamisesta. Kaksiosaamiseksi kutsutaan työelämän moniosaamista. Tällä tarkoitetaan jonkun instrumentin opetusta, jota täydentää jonkin toisen

musiikinopetuksen alueen osaamista. Kyseeseen voi tulla esimerkiksi yleisten aineiden tai musiikkiteknologian opetus tai jonkin toisen soittimen alkeisopetuksen, sävellysopetuksen tai vaikkapa orkesterinjohtamisen taitaminen. Tämänlaista kaksiosaamista voidaan mielestäni pitää metataitona, vaikkakin se pysyy vielä perinteisen musiikkipedagogin toimenkuvien sisällä. (Muukkonen, Pesonen ja Pohjannoro, 2011)

Musiikkioppilaitosten rehtoreita haastatteleamalla kävi ilmi myös tarve uusille hankkeille. Hanke- ja projektihallinnan ja tuottamisen osaamisen tarvetta nähtiin lisääntyvän etenkin yhteistyössä eri taiteenalojen toimijoiden sekä koulu- ja sosiaalitoimen kanssa. (Pohjannoro 2011.)

7.1.1 TAKUULLA- hankkeet ja metataidot

Seuraavassa osiossa kuvailen metataitoja soveltavaa TAKUULLA-hankkeita sekä hankkeen toimintaympäristöjä, joissa musiikkipedagogi voisi soveltaa metataitojaan. Tällaisia ovat mm. musiikin opettamisen yhdistäminen sosiaali- ja terveysalojen toimintaympäristöihin. Hankkeiden luotsaaja Eeva Mäkinen on yhdessä Kuopion konservatorion ja Kuopion kaupungin kanssa startannut hanketoiminnan vuonna 2012. TAKUULLA-hankkeissa musiikki- ja tanssiharrastustoimintaa alettiin tuoda suunnitelmallisesti osaksi mm. neuvoloiden, päiväkotien, koulujen ja sairaalan arkea. TAKUULLA - hankkeissa on kehitelty eri tahoilla tapahtuvaa sosiaali- ja terveysalojen yhdistelyä ja musiikkia.

TAKUULLA-hankkeissa kyse on ”valtakunnallisesti merkittävästä kehittämisestä, jossa taide- ja kulttuuriosaamista juurrutetaan kuntien ja yhteisöjen sosiaali-, terveys- ja opetusaloille hankkeen työntekijöiden – Kuopion konservatorion varhaisiän musiikkikasvattajien ja musiikki- ja tanssipedagogien – sekä kuntien ja yhteisöjen työntekijöiden välisellä vuorovaikutteisella ja joustavalla pedagogisella yhteistyöllä” (Mäkinen, 2012.)

Kulttuurin avulla hyvinvointiin tähtäävää toimintaa voidaan kutsua sosiaali- ja kulttuurialojen rajapintatoiminnaksi. TAKUULLA- hankkeen loppuraportin keskeisenä teemana oli ”Kulttuurinen moniosaaminen”. TAKUULLA- hankkeen päätösseminaarissa tammi-kuussa 2014 Kuopiossa puhuttiin konservatoriolähtöisestä palvelualueuudistuksesta ja henkilöstön aiempaa monipuolisemmasta osaamisalueesta. Kuopion kaupungin terveydenhuollon ja perusturvan palvelualuejohtaja Markku Tervahauta painotti TAKUULLA-hankkeen seminaarissa kuinka ”tulevaisuuden rekrytoinnin ydinosaamisalueet ovat laajenemassa”. Jatkossa Tervahaudan mukaan painopiste siirtyy jatkossa työntekijän suorittamista tutkinnoista niihin osa-alueisiin, mitä hän tutkinnon ulkopuolella osaa.

TAKUULLA-hankkeen tarkoitus on ollut kehittää laaja-alaista taidepedagogiikkaa edelleen. Kun ammattitaitoa jaetaan, kulttuuripedagogista toimintaa kehitetään yli toimialarajojen. Malli on siirrettävissä eri kohderyhmille, esimerkiksi vanhusten huoltoon. Samalla autetaan luomaan myös muun muassa seuraavia elementtejä:

- Uudenlaista osaamista taide- ja harrastustoiminnan välimaastoon
- Matalan kynnyksen palveluita
- Uusia, luovuutta edistäviä toimintamalleja osaksi varhaiskasvatuksen, sosiaali- ja terveyspalveluiden, koulujen ja muiden työyhteisöjen toimintakulttuuria (Mäkinen, 2014.)
- Kaksitoista konservatorion opettajista on osallistunut ja samalla kouluttanut hankkeessa moniammatilliseen yhteistyöhön. Yhteensä 72 eri alojen osaajaa on ”kylvetty” toimimaan yhteistyössä siten, että kukin osaaja on tuonut tietotaitoa ja kokemuksiaan yhteisiin toimintaympäristöihin.

TAKUULLA! vaiheessa (2012–2013) toteutettiin viisi kokeilua Kuopion Kaupungin kanssa. Kokeilut kohdentuivat neuvolaan (Iloa vauvasta), päiväkoteihin (musiikkikerho), peruskoulun 1–2-luokille (musiikki- ja tanssipajat), yläkouluun (sairaalakoulun bändipaja) ja psykiatrisen avohoidon asiakkaina oleviin nuoriin aikuisiin (tanssi-ilmaisun pilotti/tutkimus).

TAKUULLA 2 -jatkohankkeessa (2013–2014) painopiste siirtyi erityistukea tarvitsevien lasten, nuorten ja perheiden tukemiseen Kuopion Yliopistollisessa Sairaalassa (lasten veri- ja syöpätautien osasto), Ensikotiyhdistyksessä (päihdeäidit), Kuopion Setlementti Puijolassa (nuoret äidit), Tyttöjen talossa (aikuistuvat tukea tarvitsevat nuoret naiset) ja Savon ammatti- ja aikuisopistossa (Valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus).

TAKUULLA 3 -hanke jatkoi (2014–2016) integroimalla musiikkiosaamista Kuopion yliopistollisen sairaalan Lasten ja nuorten klinikan toimintaan.

TAKUULLA- hankkeet ovat sittemmin kehittyneet ja laajentuneet Hyvinvointivoimalahankkeeksi. Itä-Suomen Hyvinvointiosaamiskeskus, Hyvinvointivoimala (VOIMALA) on yhteistyöverkosto, jota rahoittaa Opetus- ja kulttuuriministeriö. Verkosto tehtävänä on kehittää kulttuurin mahdollisuuksia hyödyntäviä hyvinvointipalveluja ja siihen liittyvää moniammatillista osaamista.

VOIMALA - toiminnassa kyse on paitsi kulttuuristen hyvinvointipalvelujen kehittämisestä, myös moniammatillisen toimintakulttuurin luomisesta. Lähivuosisikymmeninä työelämän

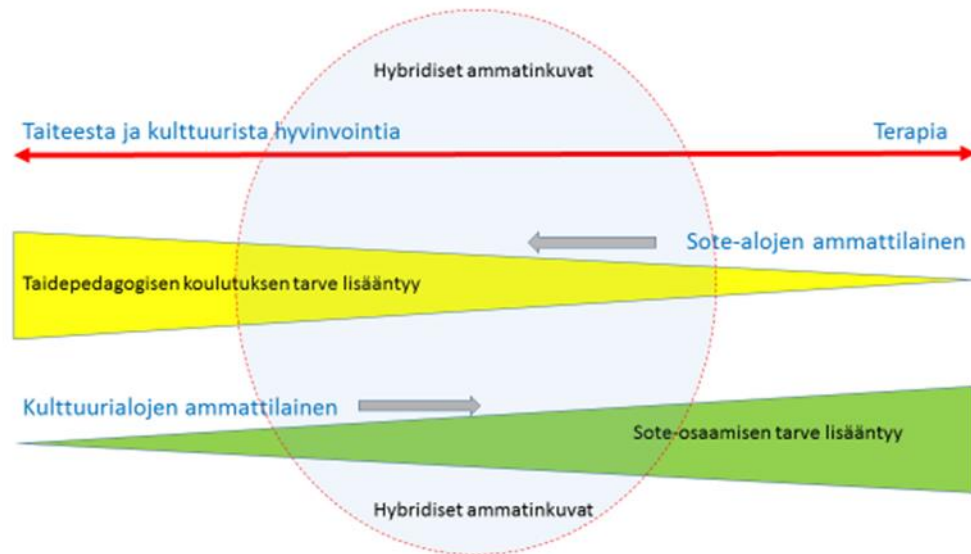
murros saa Mäkisen mukaan aikaan sen, että, uusia ammatteja kehitetään. Tulevaisuudessa luodaan entistä enemmän uusia, ”ristiin pölyttäviä” koulutuksia ja ammatinkuvia. Tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että olemassa oleviin ammatteihin ja työtehtäviin sisällytetään työmenetelmiä ja ammattiosaamista eri osaamisaloilta (Mäkinen 2015.) Tavoitteena on, että VOIMALA tulevaisuudessa edesauttaa uusien innovaatioien syntymistä, lisää monialaisen osaamisen hyödyntämistä eri ammattiteissa, kehittää koulutusta sekä parantaa työntekijöiden valmiuksia sopeutua työelämän muuttuviin tarpeisiin. Näin VOIMALA parantaa musiikkipedagogisten kulttuurialojen työllistymistä, pidentää työuria ja tuottaa tulevaisuudessa jopa uusia ammatteja (Mäkinen, 2015.)

Tätä nykyä VOIMALASSA palveluja tarjotaan lisäksi työikäisille, senioreille ja turvapainhakijoille. VOIMALA osallistuu myös kansalliseen Artsequal- tutkimukseen, jossa analysoidaan mm. kouluissa, taiteen perusopetuksessa, vanhuspalveluissa, monikulttuurisessa nuorisotyössä ja vankiloissa toteutettujen osallistavien taiteen ja taidekasvatuksen interventioiden hyvinvointivaikutuksia.

Vuosina 2015-2016 jatkuu toiminta TAKUULLA YHDESSÄ! -hankkeessa, jonka tavoitteena on tarjota nuorille lisää mahdollisuuksia harrastaa. Harrastusmahdollisuuksien tarkoitus on tässäkin edistää nuorten hyvinvointia, ennaltaehkäistä syrjäytymistä ja vahvistaa nuorten sosiaalista osallistumista.

Konkreettinen esimerkki kehittyvästä hybridisestä toimintaympäristöstä löytyy seuraavasta kaaviosta.

Oma harrastuneisuus hyötykäyttöön? Lisäksi täydennyskoulutusta?

Kuvio 2. Mäkinen, 2016

7.1.2 Terveyttä kulttuurista - verkosto ja Taikusydän- hanke kulttuurisen rajapintatoiminnan esimerkkeinä

Seuraava osio esittelee Terveyttä kulttuurista - verkostoa ja yhdistystä sekä Taikusydän-yhteispistehanketta, jota Terveyttä kulttuurista ry on mukana rakentamassa. Olen ottanut seuraavat esimerkeiksi taiteen soveltavan käytön mahdollisuuksista, sillä ne ovat omakohtaisia toimintaympäristöjäni. Terveyttä kulttuurista on verkostotapaamisissaan nostanut metataitoja esiin yhdistämällä kulttuurin ja sosiaali- ja terveystalojen rajapinnalla toimivia asiantuntijoita vuodesta 1992. Tuolloin YK:n kulttuurivuosisikymmenen osana käynnistetystä Arts in Hospital -toiminnasta kehittyi Suomeen Terveyttä kulttuurista -verkosto, joka syntyi eri alojen ammattilaisten kiinnostuksesta. Rajapinta-ajattelu on herätellyt siihen tietoisuuteen, että kulttuurin maine elitistisenä luksuselämyksiä synnyttävänä toimintana on harhaanjohtava.

Muusikot yhdessä muiden taiteenalojen edustajien kanssa ovat luoneet toinen toistaan hienompia tapoja tuoda taiteen harjoittamista ihmisen hyvinvointia ja terveyttä tukemaan. Terveyttä kulttuurista- yhdistyksen osatyönä on ollut kartoittaa yli kahden vuosikymmenen aikana verkostoon kuuluneiden taiteen ja sosiaali - ja terveystaloja yhdistäneiden osaajien kontaktiverkostoa. Ottamalla yhteyttä verkostoon voi tutustua mitä moninaisim-

piin taiteen ja erilaisten sosiaalialojen yhteishankkeisiin, joiden tiedot ovat kaikki yhdistyksen suojissa arkistoituna. Terveyttä kulttuurista -verkostosta kehittyi rekisteröitynyt yhdistys vuonna 2014 (Terveyttä kulttuurista). Olen ollut yhdistyksen hallituksessa mukana alkuaajoista saakka ja puheenjohtajana kevätkauden 2016.

Jokaisen verkostotapaamisen jälkeen voin vain ihmetellä, kuinka monipuolisin yhdistelmin taidetta ja sen hyvinvointivaikutuksia voidaan jalostaa. Esiin nousee sisäisen motivaation ja innovatiivisuuden merkitys uudenlaisten konseptien luomisessa. Kuitenkin yksittäisen hyvän idean tai projektin nostaminen laajempaan tietoisuuteen on suuri haaste toimijoille. Harvalla toimijaryhmällä, saati yksittäisellä toimijalla on resursseja markkinointiin toiminnan tunnetuksi tuomiseksi. Terveyttä kulttuurista- verkosto ja yhdistys ovat hakeneet vastausta siihen, kuinka näiden innovatiivisten toimijoiden työtä voisi parhaiten auttaa näkyväksi. Seuraava luku tuo erään ratkaisun tähän haasteeseen.

7.1.3 Taikusydän metataitojen kulttuurisen kontekstin ohjaajana

Syksyllä 2015 Terveyttä kulttuurista ry osallistui yhteistyössä Turun ammattikorkeakoulun hallinnoiman, valtakunnallisen hyvinvointivaikutuksien ja taiteen yhteyspistetoiminnan, Taikusydämen käynnistämiseen. Taikusydämen kokonaisbudjetti on 260 000€ ja sen rahoittajia ovat Taiteen edistämiskeskus, Turun kaupunki ja Turun yliopisto. Työryhmään kuuluvat

Terveyttä kulttuurista -yhdistys,
 Itä-Suomen Hyvinvointivoimala Kuopiosta
 Itä-Suomen yliopisto
 Kuopio Innovation Oy
 Kuopion kaupunki
 Kuopion konservatorio
 Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä
 Savon koulutuskuntayhtymä
 Savonia-ammattikorkeakoulu Oy
 Taideyliopiston Sibelius-Akatemian Kuopion yksikkö
 sekä Ingmanin käsi- ja taideteollisuusoppilaitos
 Kulttuurikeskus PiiPoo Lempäälästä
 Tampereen kaupunki
 Turun AMK
 Turun kaupunki
 Turun yliopisto
 Kulttuurihyvinvointia Turussa -verkosto
 (Taiteen edistämiskeskus, tiedote)

Yhteispisteen tavoitteena on kehittää hallinnolliset toimialat ylittäviä palveluita, joissa kulttuurihyvinvointipalvelut ovat eräänä palvelumuotona hyvinvoinnin ja terveyden eteenpäin viemisessä yhdessä vapaa-ajan, terveys- ja sosiaalipalveluiden kanssa (Rosenlöf, 2016).

Taikusydämen tarkoituksena on koota yhteen ympäri Suomea toimivat kulttuurialoja luovasti ja soveltavasti kehittävät ja laajentamaan pyrkivät tahot (Taikusydän tiedote). Nähtäväksi jää, mikä hankkeen lopullinen työllistävä vaikutus tulee olemaan. Merkittävää on kuitenkin jo sinällään hyvin erilaisten toimijoiden yhteistyö hyvinvoinnin lisäämiseksi taiteen keinoin. Musiikkipedagogin työllisyyden tulevaisuuden kannalta semminkin, kun mukana hankkeessa on myös musiikkioppilaitoksia.

7.2 Esimerkki tämän hetken metataitoja vaativista, työllistävästä hankkeista

Musiikkipedagoginen osaaminen on mitä paras vientituote peruskouluihin jalkautettuna. Esimerkkinä mainittakoon. 14.4.2016 Päättynyt, OKM:n lanseeraama koulutuksen kärkihanke. Hankkeen tarkoitus on rahoittaa seuraavia kohderyhmiä:

eri taiteenalojen varhaisiän kasvatusta päiväkotien tiloissa
 eri taiteenalojen opetussuunnitelmiin perustuvaa taiteen perusopetusta taiteen perusopetuksen oppilaitosten oppilaille koulun tiloissa
 tutustumista taiteen perusopetukseen koulun kerhotoimintana perusopetuksen oppilaille = peruskoululaisille
 muuta koulun taidekasvatusta tukevaa koulun kerhotoimintaa taiteen perusopetuksen opettajien ohjauksessa
 muuta vapaa-ajantoimintaa taiteen perusopetuksen oppilaitosten opettajien ohjauksessa

Hallituksen kolmivuotisen kärkihankkeen tavoitteena on lisätä lastenkulttuurin ja taiteen perusopetuksen toimijoiden yhteistyötä koulujen ja varhaiskasvatuksen toimijoiden kanssa. Hankkeen tarkoitus on lisätä lasten tasavertaisia mahdollisuuksia harrastaa kulttuuria koulussa tai sen lähellä olevissa tiloissa sekä osallistaa varhaiskasvatusikäisiä lapsia taiteen ja kulttuurin pariin. Vaikka haku aika on tämän opinnäytteen jättöaikaan mennessä jo päättynyt, ei tietoa konkreettisesti lanseeratuista hankkeista vielä ole tullut julkisuuteen.

8 Hankemaailman mahdollisuudet

Mitä hankemaailman potentiaaliset mahdollisuudet sitten voisivat olla? EK:n koordinoima Oivallus eli ”Oppivien verkostojen osaamistarpeet tulevaisuuden Suomessa” hankkeen loppuraportin mukaan tulevaisuuden työelämässä haluttuun lopputulokseen voi päästä monella eri tavalla. Improvisointi, luovuus ja luoviminen ovat jokapäiväisen työn välineitä ja menestyksen eväitä (Elinkeinoelämän keskusliitto).

Muita hankemaailman suomia vahvuuksia voisi olla päästä luomaan uusia, omakohtaisiin voimavaroihin nojaavia tapahtumia ja käytänteitä. Se voi olla mahdollisuus löytää saman henkisiä toimijoita eri toimintaympäristöistä. Hyvin erilaisista toimintaympäristöistä voi kokemukseni mukaan löytyä yllättäviä, erilaisia ratkaisuja kuin ne, mihin olen omaan taustaan heijastaen päätenyt. Monipuoliset hankkeet ovat portti päästä laajentamaan tietämystään itseä kiinnostavilta elämänalueilta. Uutta luodessa pääsee tutustumaan omiin vahvuuksiinsa, myös muihin, kuin niihin, jotka voi tuntea omaavansa. Esimerkiksi näin: ”Kas vain, minähän olenkin hyvä yhteyshenkilö” (Oma sitaatti). Hankkeisiin osallistumalla tulee omaan elämänpolkuun tai Curriculumiin myös syventäviä aspekteja.

8.1 Hankkeet toimintaympäristönä

Hanke- ja projektimaailmasta musiikkipedagogisena tienä kirjoitettiin varsin penseään sävyyn vielä vuonna 2009. Projektin toteuttamista verrataan Kimmo Kolan YAMK-työssä tulipalojen sammuttamiseen, itseohjautuvaan toimintaan, jossa tilanteet sattumalta johtavat toiseen ja ongelmia ratkaistaan sitä mukaa, kun niitä syntyy. Asenne ei näin äkkiseltään saa yksilöä riemunkiljahduksin ryntäämään hankepolulle.

Hankkeilla on kuitenkin rajattu toimita-aika, minä aikana jatkuvuudelle pitäisi samalla luoda jatkon mahdollisuudet. Rajallinen kesto onkin hankkeissa usein haaste. Paul Silfverberg muistuttaa projektioppaassaan, kuinka projektin jatkuvuuden takaaminen ei ole mikään itsestäänselvyys (Silfverberg, 2013). Myös Työ- ja elinkeinoministeriö harmittelee selvityksessään ”Ammattien laaja-alaistuminen ja sen työpoliittinen merkitys”, kuinka Suomessa hankerahoitus, joka toisaalta on ollut ainoa keino tukea tavallisuudesta poikkeavaa toimintaa, on koettu hankalana, sillä juuri kun jotain lupaavaa on tapahtumassa ja juurtumassa, hanke saattaakin äkkiä loppua, ja hankkeesta versonutta toimintaa on siten vaikea ylläpitää (Haapakorpi, Onnismaa 2014).

Aivan oma lukunsa on hankkeiden hakemusten täyttämiseen kuluva aika ja vaiva. Mitä suuremmasta hankkeesta on kysymys, sen yksityiskohtaisempia selvityksiä sen suunnittelemiseksi ja laatimiseksi vaaditaan. Hankehakemusten laatimiseen tulee ajan myötä rutiinia. Hankkeita valmistellaan toisinaan ilman mitään hankkeidenvalmistelurahoitusta. Hankehakemuksiin kuluva aika on siis laskettava investointiin idean tulevaisuuden puolesta.

Hanke- tai projektimaailma ei välttämättä takaa työllistymistä sen enempää kuin aikaisemmin mainitut ”perinteiset” menetelmäkään. Kuitenkin oman kokemukseni mukaan työtä etsivän kannattaisi käydä läpi hankemaailman suomat mahdollisuudet tai ainakin kysyä itseltään, voisiko sen suomat potentiaaliset mahdollisuudet kiinnostaa tai tavalla tai toisella sivuta itseä. Myös Silfverbergin mukaan Hyvä ja terve kehitysprojekti on ”lähtöpotku”, kehityksen moottori uudelle, terveelle ja kannattavalle toiminnalle (Paul Silfverberg, 2013).

Hankkeet voi olla mielekästä yhdistää laajemmaksi kokonaisuudeksi, jonka osia yksittäiset hankkeet ovat. poistamalla päällekkäisiä toimintoja ja parantamalla erillisten projektien yhteistyötä saadaan resurssien käyttöä tehostetuksi (Silfverberg 2013). Yksityishenkilön kannalta tämä voisi päteä myös työllistymisen kysymykseen. Toisin sanoen yhdistämällä omia henkilökohtaisia voimavaroja saadaan monipuolisemmin toimivaa kompetenssia kuin mitä yksittäisten kykyjen käyttö olisi. Kuten elinkeinoelämän keskusliiton Oivallus-raportissa todetaan:

”Viime kädessä menestymisen ratkaisee asenne” (Elinkeinoelämän keskusliitto 2011.)

8.2 Omia kokemuksia hankekumppaneiden löytymisen edellytyksistä

Seuraava piirros kuvastaa kokemuksia hankemaailman yhteistyökumppaneiden löytymiseksi. Omalla kohdallani vaikuttaneet syyt vaikkapa Tempo-orkesterin toiminnan jatkohankkeen kehittämiseksi löytyvät kuvasta, suurimman kuplan, eli sisäisiä arvoja kuvaavan kohdan sisältä. Sellaiset hankkeet, jotka vastaavat omia vakaumuksia ja josta kokee saavansa mahdollisuuksia kehittyä, motivoivat sisäisesti. Sisäsyntyinen positiivinen asenne kantaa silloinkin, kun hankkeen etenemiseen ilmestyy vastoinkäymisiä, kuten hankehakemuksen täyttämiseen liittyviä kireitä aikatauluja, ”maan alle” hävinneitä

yhteyshenkilöitä, puuttuvan dokumentin metsästystä ja muita sellaisia seikkoja, joiden vuoksi hankkeen eteneminen voi toisinaan tuntua hankalalta.

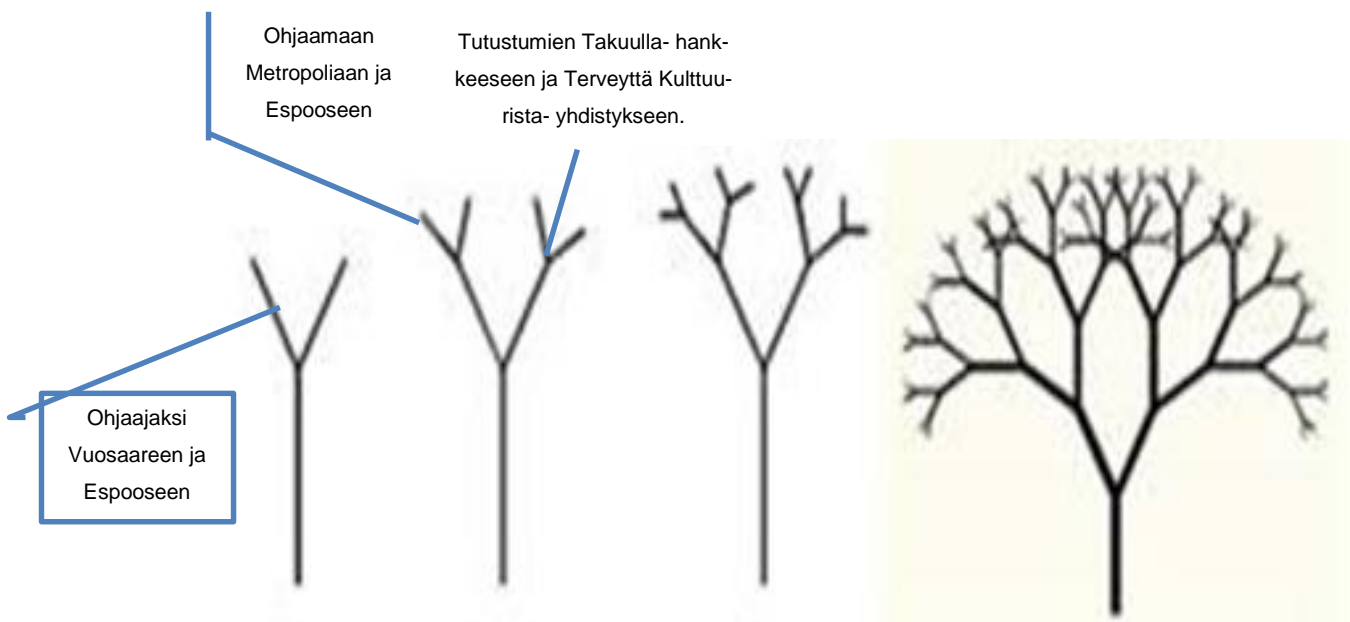
Toiseksi suurin kupla osoittaa, minkälaisissa tilanteissa olen kohdannut hankekumppaneita. Ulkoa saadut tekijät tarkoittavat ihmisen ulkopuolelta tulevia tapahtumia, evät sisäisiä ominaisuuksia ja vakaumuksia. Yhteistyökumppaneita olen tavannut erilaisissa tilaisuuksissa, joissa yhteiset mielenkiinnon kohteet ovat lähtökohtaisesti esillä. Näiden yhteisten kokemusten jakaminen on jo lupaava maaperä seuraaville askeleille. Hyvän yhteistyökumppanin löytyessä voidaan aina puhua sattumasta, mutta tosiasiallisesti yhteiset pyrkimykset samoja tavoitteita kohti ja muut yhteiset nimittäjät ovat kuin liimaa, joka pitää yhteistyökumppanit kiinni yhteisissä projekteissa. Tunne siitä, että puhuu yhteistyökumppanin kanssa samaa kieltä, vahvistaa vastavuoroisuuden tunnetta. Kun yhteiset arvot ja aiomukset ovat kohdallaan, voidaan edetä toinen toistensa voimavaroja heijastaen ja täydentäen hankalissakin tilanteissa.

Kuvio 3. Hankekumppanit löytyvät kokemukseni mukaan luontevasti yhteisten nimittäjien kautta.

9 Esimerkkejä omista toimenkuvista, ”uutta suuntaa etsimässä”

Minun urani on kokenut monta siirtymävaihetta. Alussa olin vastavalmistunut musiikkipedagogi ilman töitä. Kun töitä sitten alkoi ilmaantua, olivat ne toinen toistaan mielenkiintoisempia, ja ne kaikki poikivat lisää kiinnostavia mahdollisuuksia. Fraktaalikuvalla voidaan kuvainnollisesti havainnollistaa oman urapolun kulkua. Fraktaalikuva on sarja päättymättömiä kuvioita jotka kuvantavat kaaosteoriaa (Fractal foundation). Fraktaalikuvioita esiintyy luonnossa miltei kaikkialla. Esimerkkejä ovat puiden, lehtien, tai vaikkapa verisuonten tai galaksien tavassa järjestyä. Myös matemaattisilla kaavoilla voidaan luoda fraktaalikuvioita. Piste etenee jakautuen tietyssä järjestyksessä yhä uudestaan haarautuen lopulta kuvioksi. Oman tilanteen alun voi alla olevan fraktaalikuvan avulla mieltää alkuvaiheeksi, niin kuin kasvi joka aloittaa kasvunsa silmusta, johon sittemmin ilmestyy kaksi lehteä. Tietyssä mielessä kaava voisi olla jonkinlainen oman urakehittymisen tiekartta, vaikka piirsin metataitojen karttani toisenlaiseen muotoon, olisi se voinut näyttää myös tältä:

Kuvio 1. Kuvio 4. Fraktaalikuvion eräs jäsentämismalli, ”fraktaalipuu”. Olipa kerran urakehitys...

(<https://www.rosettacode.org/wiki/File:MathFractalTree.png>).

Ennen Metropolian musiikkipedagogiikan AMK-opintoja olin toiminut muusikkona monipuolisesti. Ohessa siitä joitakin esimerkkejä: Olin opettanut viulunsoittoa Conservatoire du Centre de Paris-konservatoriossa vuosina 1996 - 2000 ja Nogent-Sur-Marnen Francis

Poulenc- konservatoriossa vuosina 1997-1999, sekä musisoinut Conservatoire National Supérieure de Paris'ista valmistuneiden muusikkojen orkesterissa vuosina 1998-2000. Olin myös toiminut Luxembourgin kamariorkesterin äänenjohtajana ja ohjannut Luxembourgin amatöörisinfoniaorkesteria ja muita yhtyeitä vuodesta 2000-2005. Vuosina 2000-2005 soitin Luxembourgin yhteensä 10 eri musiikkiyhtyeessä ja orkesterissa. Vuosiin sisältyi konsertteja, kiertueita, radiointeja ja levytyksiä. Portugalissa opetin yksityisesti vuosina 2006- 2008 ja musisoin soloresitaaleja pianistin kanssa. Samoina vuosina osallistuin Kajaanin runoviikkojen musiikillisen ohjelmiston suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Palattuani Suomeen ja valmistuttuani Metropoliaa musiikkipedagogiksi vuonna 2011, olivat työllisyysnäkymät heikot. Muuntautumiskyky työnhaussa ei ollut vain mukavuuskysymys, vaan välttämättömyys, sillä perinteisessä mielessä koulutusta vastaavia töitä ei ollut. Kuitenkin omalla kohdallani niin musiikkipedagogin taitoni kuin muu elämän tuntemus ovat olleet hyödyllisiä työkaluja uralla, joka on johtanut todella erilaisiin tuloksiin, kuin mitä olisin osannut aavistaa.

Päädyin vuoden etsinnän jälkeen lopulta ohjaamaan musiikkipainotteista iltapäivätoimintaa Vuosaaren musiikkikouluun. Siinä ohessa sain musiikkikoululta joitakin oppilaita ja osallistuin Näppäri- orkesteritoiminnan ohjaamiseen. Kirjasin ylös kaikki iltapäivätoiminnassa päivittäin tapahtuvan, matkan varrella kehittelemämme musiikkitoiminnan kolmen vuoden ajan. Laadin tiedotteita ja sovelsin musiikkitoimintaa eri ryhmille. Vuoden päästä siirryin kehittelemään samankaltaista toimintaa musiikkikoulu Groovelle.

Käytin huomaamattani metataitoja alkaessani yhdistellä ulkomailla saavuttamaani kokemusta vieraskielisestä musiikin ohjauksesta kotimaisen iltapäivätoiminnan kehittämiseen. Iltapäivätoiminnan kehittäminen sai minut ilmoittamaan ryhmämme Opetushallituksen ”Kielikukkanen”- kilpailuun, joka järjestettiin ensimmäistä kertaa vuonna 2014. Osallistuimme kilpailuun Vantaan Kivistön koulun iltapäiväryhmän kanssa. Kirjoitin ilmoittautumishakemukseen seuraavan tekstin ”Iltapäivätoiminta perustuu musiikkipedagogiseen näkemykseen siitä, kuinka musiikki aktivoi aivoja oppimista varten, auttaa irrottautumaan koulupäivän rasituksista ja antaa mielikuvitukselle siivet. Vieraan kielen oppiminen tapahtuu tällöin kuin huomaamatta, musisoinnin oheistuotteena.” Teksti lukee myös pallointodiplomissa, mutta alun perin ilmoitin, sillä iltapäiväryhmän kilpailuun. Iloksenne voitimme kilpailun. Voiton valinnasta vastasivat Opetushallitukseen kieliaineiden opetuksen

kehittämisen asiantuntijat. Kielikukkasen jälkeen sain myös kutsun kouluttamaan iltapäivätoiminnan ohjaajia Tartu verkkoon- koulutuspäivään.

OMAKOHTAINEN METAPOLKUJEN KARTTA VUOSILTA 2011-2016

Kuvio 5. Metapolkujeni kartassa näkyy, kuinka monenmoisiin tehtäviin kiinnostuksen kohteet johdattelivat minut viiden vuoden aikana.

9.1 Esimerkkejä omista toimenkuvista, Case Tempo

Omakin työni musiikkipedagogina oli saatellut minut metataitojen fraktaalikuvaa myöten uudentyypisten, musiikkipedagogiikkaa soveltavien projektien porteille. Valmistuin musiikkipedagogiksi, jonka jälkeen ehdin toimia musiikkipainotteisen iltapäivätoiminnan vastuuhjaajana ja olin ohjannut musiikkia erityisstatuslapsille.

Aiempiä hanke-esimerkkejä kuvaillessani on käynyt ilmi, kuinka musiikkipedagogiikkaa voidaan käyttää eri tavoin soveltaen muun muassa erilaisissa sosiaali- ja terveys- sekä kulttuurialojen rajapintahankkeissa. Minun tieni on vienyt Tempo-orkestereiden ohjaajasta ohjausryhmään. Olen omakohtaisesti kulkenut hankepolkua, joka on mahdollistanut minulle työllistymisen myös musiikkipedagogina. Kohtaan arjessani myös muita musikoita ja musiikkipedagojeja, jotka työllistävät itsensä tai työllistyvät erilaisten projektien ja hankkeiden kautta. Kerron siitä seuraavassa luvussa hieman tarkemmin:

9.2 Kohti Tempo-orkesteritoimintaa

Luvussa 7.2.1. mainitsemaani musiikki-iltapäivätoimintaan oli tullut vuonna 2014 opetusharjoittelija Metropoliasta. Samaan aikaan Metropoliaassa oli tarvetta orkesterinohjausopettajalle opetusharjoittelua suorittavien AMK- opiskelijoiden Tempo-orkesteritoimintaa ohjaamaan. Olin tehnyt opinnäytetyöni aiemmin Pariisissa kehittäessäni orkesterien pienryhmäopetusmetodin pohjalta, joten minun oli kohtalaisen helppo sujahtaa ohjaamaan. Samalla havaitsin kuitenkin, että ohjaamallani orkesteritoiminnalla oli yhtäläisyyksiä kehittäessäni musiikki-iltapäivätoimintaan. Aloin käyttää iltapäivätoiminnan metodeja Tempo-orkesterissa ja siirtää AMK-opiskelijoille kouluissa saamani kokemuksen kautta keräämääni tietoja musiikkialalle.

Vuonna 2015 aloitin Tempo Sistema Finland Ry. n ohjausryhmässä. Tempo Sistema Finland ry toimii Suomessa neljällä eri koululla. Kahdella koululla rahoitus toimii kuntavetoisesti. Nämä koulut ovat Länsimäen peruskoulu ja Kytöpuiston peruskoulu. Sen sijaan Helsingin puolella, Jakomäessä ja Vesalassa toiminta on ollut erilaisista rahoitustahoista riippuvainen. Monenlaisten hankerahoitusten hakeminen on ollut toiminnan jatkumisen edellytys.

Tehtävänäimme olisi saada toiminta jatkumaan paitsi näillä kahdella koululla, myös laajentaa toimintaa El Sisteman esimerkin mukaan sellaisille alueille, joissa orkesterisoitolla katsotaan voitavan edistää erilaisten oppijoiden, kantasuomalaisten ja maahanmuuttajien kohtaamista ja estää näin syrjäytymistä.

Koin Tempo-toiminnan omaksi kutsumustyökseksi, jossa tunsin olevani omalla paikallani ja kokevani työn imua, jota kuvailin luvussa neljä. Tämän vuoksi energiani ei kulunut sen miettimiseen, mikä on minun paikkani, vaan saatoin keskittyä toiminnan pyörittämiseen ja kehittämisen ideointiin. Ideoinnin jatke oli luontaisesti toiminnan laajentaminen, mitä kautta pääsin tutustumaan hankkeiden valmisteluun.

Tempo-yhdistyksessä toimenkuvaani kuului muun muassa konserttijärjestelyt, toiminnan kehittäminen ja tiedottaminen. Tempo-orkesteritoiminnan ohjausryhmässä toimenkuvaani kuului muun muassa kontaktien luominen sidosryhmien kanssa. Näitä toimia seurasi Euroopan El Sistema- toimintaan osallistuminen keväällä 2015 ja 2016 sekä keväällä 2016 lähteminen mukaan Pohjoismaiseen yhteistyöhön, El Sistema -koulutukseen Wieniin Gustavo Dudamelin johdolla ja Tempo-orkesterin osallistuminen kansainväliseen Side by Side tapahtumaan.

10 Lopuksi

Metataidot on käsite, jonka avulla halusin selvittää millä tavalla musiikkipedagogin toimenkuvaa voitaisiin lähteä muokkaamaan kohti tulevaisuuden työpaikkoja. Halusin selvittää, millaisia ovat metataidot, joita musiikkipedagogi voisi hyödyntää työllistymisessä. Kehittämistyöni aluksi katsastin nykyisiä avoimia työpaikkoja työvoimatoimistosta. Sieltä selvisi, että ne ovat vaatimuksiltaan varsin perinteisiä. Kuitenkin samaan aikaan maassa on meneillään projekteja, jotka työllistävät musiikkipedagogeja erilaisissa toimintaympäristöissä. Muun muassa hankkeet voivat työllistää uusilla tavoilla. Esimerkkinä tästä ovat olleet TAKUULLA-hankkeet. Itse olen työllistynyt Tempo-orkesteritoiminnan ohjaajana ja opettajana, johon tarvitaan metataitoja, kuten maahanmuuttajataustaisten lasten ohjaamista ja yhteistyötä koulun sidosryhmien kanssa.

Pohdin opinnäytetyössäni, kuinka metataidot rohkeasti työelämään sovellettuina voisivat edistää musiikkipedagogin työelämän laajentumista. Kysymyksistä kävi ilmi myös, mitä

metataidot musiikkipedagogin kannalta voisivat olla. Kysymysten vastauksista kävi ilmi todella monenlaisia metataitoja.

Kehittämistyön positiivisen psykologian lähteisiin perehtyessäni minulle selvisi, että juuri sellaisilla metataidoilla tuntuisi olevan eniten merkitystä, joiden käyttöönotto tuntuu omasta itsestä hyvältä. Hakasta siteeraten ihmisen paras hyvinvointi toteutuu, jos elämässään voisi toteuttaa omia mahdollisuuksiaan ja tehdä sitä, mikä on merkityksellistä ja arvokasta (Hakanen 2014).

Alun pitäen opinnäytetyöni idea lähti musiikkipainotteisen iltapäivätoiminnan kehittämisestä, johon minulla oli usean vuoden aikana kehittynyt kokemus. Koska aloittaessani opinnot syksyllä 2015 tein töitä kokonaan toisessa työympäristössä, ehdotti ohjaajani minulle, että alkaisin kehittää aihetta, joka vastaisi nykyisiä kehitystarpeitani. Selvittyäni hämmästyksestä tartuin tähän mahdollisuuteen mielelläni. Tuntui hienolta päästä työskentelemään sellaisen aiheen parissa, jota voisin samalla soveltaa omaan työhöni.

Lukuvuoden aikana kävi niin, että ne aiheet joita opiskelin ja joihin tutustuin, kulkivat käsi kädessä sen hetken työelämäprosessien kanssa. Istuin samaan aikaan pohtimassa taide- ja kulttuurilähtöisten menetelmien soveltamista sosiaali- ja terveysalaan, kun pohdin kehittämistyössäni mitä metataidot musiikkipedagogin työelämän kannalta voisivat olla.

Suurin haaste työn valmistumiselle on ollut osata pukea sanoiksi abstraktin tuntuisia käsitteitä ja konteksteja. Ne tahot, joiden kanssa olen keskustellut metataidoista, ovat pitäneet aihetta poikkeuksetta tärkeänä. Kuitenkin metataidot ovat tuntuneet koko kehittämistyön ajan niityllä viilettävältä perhoselta, jota on ollut vaikea sada haaviin. Kaikki näkevät, että se on perhonen, mutta tarkkaa sävyä on vaikea tunnistaa. Aihe tuntuu kuitenkin minusta niin tärkeältä, että kehittämistyöni rinnalla kulkenutta epämukavuuden tunnetta on ollut mahdollista sietää.

Tärkein anti uralleni on ollut kehittämistyöhöni liittyvään lähdeaineistoon perehtyminen. Tästä kiitän ensisijaisesti opinnäytetyöni ohjaaja Leena Unkari-Virtasta, jonka tietojen soveltamiskapasiteetti on valtava. Inspiraationa työlleni on ollut myös Eeva Mäkinen, joka on omasta näkökulmastani merkittävä rakenneuudistaja musiikkipedagogisten metataitojen soveltamisen saralla. Tämän lisäksi kyselyyni vastanneet asiantuntija- ja kollegattahan ovat rikastuttaneet näkemystäni metataidoista huikeasti.

Kehittämistyö on auttanut näkemään minua ammattikenttäni tarkemmin, ammattitaitoisemmin ja laajemmin. Erityisesti johtamiseen tarvittava ohjaus on ollut tärkeä elementti, jota olen hyödyntänyt suoraan omassa ammatissani niin ohjaajana, kuin yhteistyössä niiden koulujen kanssa joiden kanssa työskentelen. Tärkeä työkalu on oman työnsä ohjaamistaito, johon olemme perehtyneet moneen otteeseen niin luennoilla kuin erilaisissa johtamiseen liittyvissä materiaaleissa, joita olemme käsitelleet.

Myös yhteistyöni työhöni liittyviin sidosryhmiin on hyötynyt opinnoista. Koen saaneeni työkaluja suuren tulevaisuuden työhaasteen edessä. Olen muuttamassa Etelä-Ranskaan, minne olen perustamassa uuden Sistema-orkesteritoimintatoimipisteen. Koen, omistavani opintojeni johdosta ensikäden tietoa, josta on nyt jo ollut hyötyä käydessäni johtotason keskusteluja liittyen uuteen työhöni ja kansainväliseen yhteistyöhön.

Kehittämistyön menetelmien lähtökohtana oli hakea omasta itsestä osa-alueita joilla laajentaa mahdollisuuksien mukaan omaa musiikkipedagogista toimintaa. Kyselyn vastauksista löytyy laaja kirjo erilaisia ominaisuuksia ja ajatuksia siitä, minkälaiset ominaisuudet nähdään arvokkaina musiikkipedagogisen toiminnan osina tai tulevaisuuden työtehtävissä. Metataitojen kyselyn jälkeen mieleeni jäi ihmetys siitä, kuinka monipuolisesti me musiikkipedagogit taitojamme voisimme tulevaisuudessa kehittää.

Ilmassa näyttäisi olevan paljon merkkejä uusien työtehtävien vakiintumisesta tulevaisuudessa, silti moni kysymys on edelleen auki. Auki on edelleen musiikkipedagogin työllistymisen tulevaisuus. Minua jäi myös askarruttamaan muun muassa kysymys, minkälaiset metataidot vakiintuvat tulevaisuudessa arkikäytänteiksi. Musiikkipedagogilla näyttäisi kehittämistyöni valossa olevan monenmoisia työllisyysnäkymiä ja mahdollisuuksia tulevaisuudessa. Kuitenkin soisi, että myös muita kuin sosiaali- ja terveysalan töistä muodostuisi uusia työpaikkoja. Musiikkipedagogista osaamista voisi viedä vaikkapa tuotantolaitoksiin edesauttamaan työntekijöiden hyvinvointia ja siten parantamaan tuotantoa. Saisiko Suomen uuteen nousuun ja kukoistukseen musiikkipedagogiikan voimalla?

Jos kehittämistyötäni lukevassa musiikkipedagogissa herää kiinnostus omien metataitojensa suhteen, katson työni onnistuneeksi. Toisaalta, jos työni herätti ihmetystä tai lisäkysymyksiä, on se sittenkin täyttänyt tehtävänsä. Jos taas mitään uutta ei herännyt mieleen, (ei edes ärtymystä) silloin olen joutunut aiheineni hakoteille. Metataitojen avulla, kuten työuralla, hakoteiltäkin voi löytyä aarteita.

Musiikin metataidot tulevaisuuden työkentällä on kehittämistyö jonka tiivistettynä voisi kiteyttää seuraavalla tavalla: Olen halunnut hakea metataitojen avulla vaihtoehtoja perinteiselle työnsaannille. Oppimiseni kehittämistyön parissa on saanut minut näkemään, kuinka monella eri tapaa omat vahvuudet voidaan todentaa metataidoiksi rikastuttamaan omaa musiikkipedagogista työnsaantia.

Metataitojen haltuunotto on osa osaamisensa kehittämistä. Kuten vastanneiden kyvyt ja toiveet myös erosivat toisistaan, niin saman lailla on meidän musiikkipedagogienkin ominaisuuksien laita. Tekee mieleni todeta, että kaikenlaista erikoisosaamistamme voidaan tarvita.

Rohkeus etsiä uutta voi syntyä yksinkertaisista havainnoista, että jokainen uutta kehitävä ajatus voi olla hyvä. Tärkeätä on viedä ajatus loppuun saakka. ”Uuden tietämyksen luominen ja innovatiivisuus näyttäisivät vaativan pientä kaaosta tai ainakin kaaoksen reunalla olemista. Kehittyäkseen ihmisen on pakko astua mukavuusalueensa ulkopuolelle ja kyseenalaistaa rutiininsa” (Manka 2006, 125.) Mistä tahansa päätöksestä voi tulla elämän johtoajatus, kunhan siihen tarttuu ja lähtee seuraamaan. Kuitenkin jokainen hyväkin ajatus voi johtaa kaaokseen, jos siihen ei tartu.

Hankemaailmasta löytyy uusia väyliä musiikkipedagogin työllistymiselle. Sekään ei ole mikään oikotie onneen. Hankkeista ja projekteista löytyy kuitenkin työmahdollisuuksia, joiden suomat resurssit on syytä panna merkille. ”Entä, jos juuri minulla onkin idea tulevaisuuden musiikkipedagogiselle kulta-ajatukselle?”

Työn tuunaaminen lisää positiivisen psykologian valossa tyytyväisyyttä työuraan ja elämään. Omien metataitojen löytäminen ja soveltaminen rikkaan ja hyvän työuran tukemiseksi on omien kokemusteni mukaan ehdottomasti vaivan arvoista. Työn imu syntyy juuri itselle mielekkäiden asioiden tekemisestä. Steve Jobsia siteeraten: ”Älä asetu, ennen kuin olet löytänyt työn, jota rakastat”.

LÄHTEET

Antikainen, A, Rinne, R, Koski, L, 2006. Kasvatussosiologia Helsinki: WSOY.

Anttila, P. 2005. Abduktiivisen päättelyn logiikka Ylemmän AMK- tutkinnon metodifoorumi. Virtuaaliammattikorkeakoulu. <http://www2.amk.fi/digma.fi/www.amk.fi/opintojak-sot/0709019/1193463890749/1193463919223/1193464257338/1193665362820.html> (luettu 4.2.2016).

Deci, E. L. & Ryan, M. 2000. The “What” and “Why” of Goal Pursuits: Human Needs and the Self-Determination of Behavior. https://selfdeterminationtheory.org/SDT/documents/2000_DeciRyan_PIWhatWhy.pdf (luettu 20.5.2016).

Elinkeinoelämän keskusliitto, Oivallus loppuraportti, 2011, http://ek.multiedition.fi/oivallus/fi/liitetiedostot/Oivallus_loppuraportti_web.pdf, (luettu 12.2.2016).

Haapakorpi, A ja Onnismaa, J, 2014, Ammattien laaja-alaistuminen ja sen työpoliittinen merkitys, https://www.tem.fi/files/41191/TEMjul_41_2014_web_17102014.pdf (luettu 7.4.2016).

Hakanen, J., 2014, Onnellisena työssä. Teoksessa L. Uusitalo-Malmivaara. Positiivisen psykologian voima, Jyväskylä, PS- kustannus, .s.342, 351 yyy. <http://www.ttl.fi/fi/verkko-kirjat/tyohyvinvointi/sivut/default.aspx> (luettu 12.2.2016).

Särkämö, t. & Huotilainen, M. 2012. Musiikkia aivoille läpi elämän. Suomen Lääkärilehti 17/2012 vsk 67. http://www.helsinki.fi/behav/valinnat/psykologia_sarkamo_huotilainen_2012.pdf (luettu 30.4.2016).

Heinonen, S, Innopark. Sukella tulevaisuusajatteluun, <http://docplayer.fi/3768347-Sukella-tulevaisuusajatteluun.html>, (luettu 12.3.2016)

Houtsonen, J, 2006, Koulun symbolinen järjestys, elämäntietä ja identiteettiä Teoksessa Kasvatussosiologia. Porvoo: WSOY.

Innokylä. www.innokyla.fi (luettu 2.2.2016).

Järvilehto, L, 2014. kohti kutsumustyötä ja Joukkokokoistavaa yhteiskuntaa. Teoksessa Uusitalo-Malmivaara, L. (toim.) 2014. Positiivisen Psykologian voima., Jyväskylä: PS-kustannus.

Kalenius, A. 2014. Koulutus, työllisyys ja työttämyys. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2014:13. <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2014/liitteet/okm13.pdf?lang=fi> (luettu 24.2.2016).

Kokkonen, J . 2012. Metataidot. <http://juhana.org/tag/metataidot/> (luettu 4.3.2016).

- Kola, K. 2009. Projektinhallinta Musiikkioppilaitoksessa. Metropolia Ammattikorkeakoulu, ylemmän amk-tutkinnon opinnäytetyö. <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/4052/projekti.pdf?sequence=1> (luettu 14.4.2016).
- Kärkihanke 4 <http://valtioneuvosto.fi/hallitusohjelman-toteutus/osaaminen/karkihanke4> (luettu 15.4.2016).
- Lehtonen, T, (toim.) 1998. Elämän seikkailu. Näkökulmia elämyksellisen ja kokemuksellisen oppimisen kysymyksiin Suomessa. Jyväskylä: Ateena kustannus.
- Liikanen, H-L, 2010. Taiteesta ja kulttuurista hyvinvointia – ehdotus toimintaohjelmaksi 2010-2014. Opetusministeriön julkaisuja 2010:1. <http://www.minedu.fi/OPM/Julkaisut/2010/liitteet/OPM1.pdf> (luettu 1.4.2016).
- Lonka, K, 2000. Rohkene tutoroida. Opas oppimisen psykologiaan. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- Löytönen T, 2016. Narratiivinen tutkimusote. <http://www.xip.fi/tutkija/0402.htm>, (luettu 15.3.2016).
- Martela, F. & Jarenko, K. 2014. Sisäinen Motivaatio, tulevaisuuden työssä innostus ja motivaatio kohtaavat. https://www.eduskunta.fi/FI/tietoaeduskunnasta/julkaisut/Documents/tuvj_3+2014.pdf (luettu 4.4.2016).
- Mäkinen, E. 2014a. Takuulla –hankkeen lopuraportti. <https://takuulla.wordpress.com/2014/05/05/loppuraportti/> (luettu 20.4.2016).
- Mäkinen, E. 2014b. Takuulla!- kehittämishanke. http://www.musicedu.fi/easydata/customers/musop/files/liittopaivat/takuulla_ja_voimala_12.11.2014.pdf (Luettu 27.5.2016).
- Manka, M-L. 2006. Tiikerinloikka työniloon ja menestykseen. Helsinki. Talentum.
- Muukkonen, M, Pesonen, M, Pohjannoro, U, 2009. Näkökulmia musiikinopetuksen arkeen. Nuorten musiikkikasvattajien kokemuksia ja tulevaisuusnäkymiä Musiikkialan toimintaympäristöt ja osaamistarve. Toive, osaraportti 11. Sibelius Akatemian selvityksiä ja raportteja 11/2009. http://www2.siba.fi/toive/userfiles/media/Toive_loppuraportti_2011.pdf (luettu 15.3.2016).
- Ojanen M. 2014. Positiivinen Psykologia. Helsinki: Edita.
- Okinawa Centenarian Study, 1996, <http://okicent.org/>, (luettu 20.5.2016).
- Perttula, J. 1995. Kokemus psykologisena tutkimuskohteena – johdatus fenomenologiseen psykologiaan. Tampere: Suomen fenomenologinen instituutti.
- Petersson, C, 2008. Psychology today. <https://www.psychologytoday.com/blog/the-good-life/200809/ikigai-and-mortality/> luettu 20.5.2016). <http://www.xip.fi/tutkija/0402.htm>
- Oivallus loppuraportti 2011. http://www.ril.fi/media/files/vaikuttaminen/a3_2011_ek_oivallus-loppuraportti.pdf (luettu 15.5.2016).

- Oncken, W, Wass, D. 1999. Who's Got the Monkey.
<https://hbr.org/1999/11/management-time-whos-got-the-monkey> (luettu 14.5.2016)
- Rissanen, L 2013 – Johtaminen ja työhyvinvointi muuttuvissa toimintaympäristöissä
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/61253/Lea_Rissanen_juhla-kirja_Heikka.pdf?sequence=1 (luettu 20.5.2016)
- Rosenlöf, A-M, 2016 <http://www.turkuamk.fi/fi/tutkimus-kehitys-ja-innovaatiot/hae-projekteja/taikusydän-taiteen-hyvinvointi-vaikutusten-yhteysp/>, (luettu 27.4.2016)
- Ruokonen, Ek, Mitä teemme, innovaatiot ja osaaminen, 2011
<http://ek.fi/mita-teemme/innovaatiot-ja-osaaminen/osaaminen-ja-koulutuspolitiikka/oi-vallus/> (luettu 27.4.2016)
- Silfverberg, P. 2013. ideasta projektiksi.
http://www.helsinki.fi/urapalvelut/materiaalit/liitetiedostot/ideasta_projektiksi.pdf
<http://www.suomisanakirja.fi/kompetenssi> (luettu 10.9.2015)
- Tulevaisuuden tutkimuskeskus. Turun yliopisto. <http://docplayer.fi/3768347-Sukella-tulevaisuusajatteluun.html> (luettu 27.4.2016).
- Kiriakos, C. & Svinhufvud, K. 2015. Tohtoritakuu. Helsinki: Art House.
- Uusitalo-Malmivaara, L. (toim.) 2014. Positiivisen Psykologian voima., Jyväskylä: PS-kustannus.
- Vallius-Leinonen, K, 2011. Oman osaamisen ja vahvuuksien kartoittaminen.
<https://www2.uef.fi/documents/12848/152835/Oman+osaamisen+ja+vahvuuksien+kartoittaminen+2011a.pdf/5a79d59e-6258-4704-8d80-edbe7f0214ed> (luettu 27.5.2016)
- Vanhatalo, M. & Viitaniemi, S. & Härkisaari, K. 2012. Työhyvinvointi, työelämän meta-taito ja tuloksen tekijä. Tampereen yliopiston ura- ja rekrytointipalveluiden asiaslehti Rekry 2 / 2012. Tampereen yliopisto. http://www.uta.fi/rekrytointi/tyonantajalle/rekrytoi/rekrytoi_0212_web.pdf (luettu 5.4.2016).
- Vehkaperä, U. & Pirilä, K. & Roivas, M. 2013. Innostu ja innovoi, käsikirja innovaatio-projekteihin. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulun julkaisusarja Oiva –oppimateriaalit.
http://www.metropolia.fi/fileadmin/user_upload/Julkaisutoiminta/Julkaisusarjat/OIVA/Innostu_ja_innovoi.pdf (luettu 26.5.2016).
- Viitala, R. 2012. Johda osaaamista. <http://esseepankki.tiimiakatemia.fi/johda-osaamista-riitta-viitala/> (luettu 27.5.2016).
- Yoon, S., & Klopfer, E. 2006. Feedback (F) fueling adaptation (A) network growth (N) and self-organization (S): A complex systems design and evaluation approach to professional development. Journal of Science Education and Technology, http://repository.upenn.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1052&context=gse_pubs (luettu 15.4.2016).
- Äijälä, K, 2004. Arvot Arkeen. Pilottivirastojen kokemukset ja työryhmän johtopäätökset. Valtiovarainministeriön henkilöstöosasto, työryhmämuistioita. <http://vm.fi/documents/10623/1171087/Arvot+arkeen.pdf/f7029b8e-d19d-4e32-90e2-07dd7d371b59> (luettu 20.4.2016).

LIITTEET

Kyselyviesti jonka lähetin asiantuntijatahoille oli seuraavanlainen:

Arvoisa vastaanottaja,

Olen kirjoittamassa kehittämistyötä Metropolian YAMK- opintoihini liittyen musiikkipedagogien osaamiseen ja metataitoihin. Metataidoilla tarkoitetaan tässä yhteydessä ammatista riippumattomia, mutta omaa ammatillisuutta hyödyntäviä taitoja. Kokoan työhöni eri aloilla toimivien asiantuntijoiden näkemyksiä aiheeseen, ja olisin erittäin kiitollinen, jos voisit vastata seuraaviin kolmeen kysymykseen.

1. Minkälaisia metataitoja sinä tarvitset työssäsi?
2. Minkälaisia töitä näet tulevaisuuden musiikkipedagogin tekevän?
3. Minkälaisista metataidoista musiikkipedagogi voisi näkemyksesi mukaan hyötyä tulevaisuuden työtehtävissä?

Vastauksestasi etukäteen kiitollisin terveisin

Verna Kaunisto-Feodorow

VOIMALA ja TAKUULLA yhdessä hanke-esittelyn PPT. (Eeva Mäkinen, 2016)

<file:///C:/Users/Omistaja/Downloads/Seminaari%2022.4.2016.pdf>

Jäseneksi liittymislomake Terveyttä kulttuurista- yhdistykseen:

TERVEYTTÄ KULTTUURISTA -YHDISTYS

Terveyttä kulttuurista ry:n tarkoituksena on parantaa kansalaisten hyvinvointia ja terveyttä. Se tapahtuu tukemalla kulttuuri- ja taidetoiminnan saamista osaksi ihmisten arkea.

Yhdistyksen tavoitteena on edistää uudenlaista toimintakulttuuria. Vain voimavarojen yhdistämisellä samansuuntaisiin tavoitteisiin pyrkivät toimijat voivat vaikuttaa kulttuurin ja hyvinvoinnin rajapinnassa tehokkaasti. Tähän tarvitaan yhdistys, joka saattaa yhteen taiteen ja kulttuurin tekijät sekä sosiaali- ja terveystalouden ammattilaiset.

TAVOITTEITA JA TOIMINTAA

Yhdistys haluaa parantaa taiteen ja kulttuurin saavutettavuutta, vähentää eriarvoisuutta ja mahdollistaa osallistavaa toimintaa lapsille, nuorille ja koko väestölle.

Yhdistyksen jäsenet pääsevät osaksi laajaa ajankohtaista tiedotusverkostoa sekä saavat tietoa ja tukea hankevalmisteluun. Jäsenillä on mahdollisuus olla mukana sidosryhmäyhteistyössä, saada työkaluja ja yhteistyökumppaneita työhönsä ja oman alueensa kulttuuristen hyvinvointipalvelujen kehittämiseen.

Liity jäseneksi!

Lähetä nimesi ja sähköpostiosoitteesi info@terveyttakulttuurista.fi. Samasta osoitteesta saat lisätietoja toiminnasta. Henkilöjäsenmaksu on 25 euroa, opiskelijoilta, työttömiltä ja eläkeläisiltä 15 euroa vuodessa. Yhteisöjäsenet voivat maksaa 200-500 euron vuosijäsenmaksun oman valintansa mukaan.

YHDISTYKSEN TAUSTA

Vuonna 1992 YK:n kulttuurivuosisikymmenen osana käynnistetystä *Arts in Hospital* -toiminnasta kehittyi Suomeen *Terveyttä kulttuurista* -verkosto. Se syntyi sosiaali- ja terveystalouden sekä kulttuurin ja taiteen ammattilaisten henkilökohtaisesta kiinnostuksesta. Toimintaa ovat tukeneet Suomen kansallinen Unesco-toimikunta, Taiteen edistämiskeskus, Suomen Kuntaliitto sekä Suomen Mielenterveysseura. Verkosto on kasvanut viime vuosina nopeasti. Facebook-ryhmässä on yli 1200 jäsentä ja uusia tulee koko ajan. Verkostolaisia yhdistää innostus terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen kulttuurin ja taiteen menetelmien avulla. Monet jäsenet ovat olleet ja ovat mukana alan valtakunnallisissa kehittämishankkeissa oman toimintansa lisäksi.

Terveyttä kulttuurista -yhdistys

TAIKUSYDÄN- tiedote

TAIKUSYDÄN – Taiteen hyvinvointivaikutusten yhteyspiste Turkuun 2015–2018

Vuoden 2015 lopulla Turussa aloittaa toimintansa Taikusydän - valtakunnallinen taiteen hyvinvointivaikutusten yhteyspiste. Taikusydän on eri sektoreilla toteutettavan ja kehitettävän taiteesta ja kulttuurista hyvinvointia -toiminnan monialainen ja poikkihallinnollinen koordinaatio- ja viestintäkeskus. Sen tavoitteena on taiteen hyvinvointivaikutusten toimintamallien vakiinnuttaminen osaksi hyvinvointia tukevia palvelurakenteita lähitulevaisuuden rakennemuutoksessa.

Taikusyhdän kehittää uusia rahoitus- ja toimintamalleja sekä levittää tietoa hyvistä käytännöistä ja olemassa olevista malleista. Se saattaa eri alojen toimijoita yhteen, kannustaa verkostoitumiseen ja sektorirajat ylittävään yhteistyöhön. Taikusydän edistää osaltaan vuosina 2010–2014 toteutetun Taiteesta ja kulttuurista hyvinvointia -toimintaohjelman loppuraportin toimenpiteiden toteutumista.

Taikusyhdämen tärkeä tehtävä on alaan liittyvän tutkimus- ja hanketiedon kerääminen ja hyödyntäminen osana tieto- ja hyvinvointijohtamista. Taikusydän käynnistää yliopisto- ja ammattikorkeakoulu-tutkimuksen yhdistävän tutkijaverkoston toiminnan. Se kokoaa yhteen alan koulutuksen ja tutkimuksen sekä vaikuttaa tutkimustiedon yleistajuistamiseen ja monialaiseen käsitteistön määrittelyyn.

Taikusyhdämen toiminta jalkautuu alueille alueverkostojen kautta. Tavoitteena on, että vuoden 2018 lopussa Suomessa toimii vähintään viisi taiteen hyvinvointivaikutusten alueverkostoa. Alueverkostot kehittävät ratkaisuja taiteen hyvinvointivaikutuksia edistävien palveluiden pysyvään rahoittamiseen ja tuottamiseen kunkin alueen asukkaille. Taikusydämen tavoitteena on myös taiteen ammattilaisten työskentelyedellytysten parantaminen. Vuoden 2016 aikana alueverkostojen toimintamallia pilotoidaan Turun seudulla, Pirkanmaalla ja Itä-Suomessa.

Taikusyhdämen toiminta ulottuu vuoden 2018 loppuun. Toimintakauden aikana rakennetaan perustaa koordinaation jatkumiselle hankekauden jälkeen. Taikusydäntä hallinnoi Turun ammattikorkeakoulu. Sitä rahoittavat Taiteen edistämiskeskus, Turun kaupunki, ja Turun yliopisto. Toiminta toteutetaan kumppanuudessa rahoittajien sekä seuraavien toimijoiden kanssa: Turun yliopiston Kulttuurin ja terveyden tutkimusyksikkö, Itä-Suomen Hyvinvointivoimala (Kuopion konservatorio, Kuopion kaupunki, Pohjois-

Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä, Itä-Suomen yliopisto, Savon koulutuskuntayhtymä, Savonia-ammattikorkeakoulu Oy, Taideyliopiston Sibelius-Akatemian Kuopion yksikkö, Ingmanin käsi- ja taideteollisuusoppilaitos, Kuopio Innovation Oy), Kulttuurikeskus PiiPoo Lempäälästä, Tampereen kaupunki ja Terveystta kulttuurista -yhdistys.

Taikusydän kutsuu kaikkia mukaan avoimeen ja innostavaan yhteistyöhön ja osaamisen jakamiseen. Taikusydäntä rakentavat useat toimijat ja henkilöt, jotka kaikki tuovat oman osaamisensa, vahvuutensa ja verkostonsa yhteiseen käyttöön. Yhdessä olemme enemmän!

Taiteen hyvinvointivaikutusten tutkimus- ja kehitystoiminta sekä kulttuuristen hyvinvointipalveluiden tuottaminen on kasvanut viime vuosina voimakkaasti. Toimintaa on kehitetty lukuisissa hankkeissa, joista on saatu hyviä kokemuksia. Useissa tutkimuksissa on osoitettu taiteen ja kulttuurin myönteiset vaikutukset hyvinvointiin ja koettuun terveyteen. Tästä huolimatta toiminta on pistemäistä ja tapahtuu pitkälti hankkeiden varassa. Hankkeiden tulokset ja uudet toimintatavat eivät juurru osaksi perustoimintaa eivätkä hyvä käytännöt leviä valtakunnalliseen tietoisuuteen. Hankkeissa tehdään päällekkäistä työtä ja resursseja kuluu toimintojen käynnistämiseen ja lopettamiseen. Alueelliset erot toiminnassa ja rakenteissa ovat huomattavia. Tarvitaan yhteistä koordinaatiota ja valtakunnallista yhteistyötä, jotta toiminnalle saadaan jatkuvuutta ja pysyviä rahoitusmalleja.

Ikigai, eli syy herätä aamulla:

